

Analýza rodového a vekového zloženia fyzických osôb – podnikateľov v roku 2015

Bratislava, október 2016

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

Vypracoval: Ľubomír Lisičan

© SBA, Bratislava, 2016

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Stav a vývoj fyzických osôb – podnikateľov v roku 2015.....	6
3. Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov.....	8
3.1 Porovnanie rodovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ	13
3.2 Vybrané postoje žien k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)	14
4. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov.....	16
4.1 Porovnanie vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ	19
5. Štruktúra mladých podnikateľov – fyzických osôb vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov.....	21
5.1 Porovnanie zastúpenia mladých podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ	28
5.2 Vybrané postoje mladých obyvateľov k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM).....	28
6. Štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov..	30
6.1 Porovnanie zastúpenia podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v SR s ostatnými krajinami EÚ	36
6.2 Vybrané postoje starších obyvateľov (60+) k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM).....	37
7. Rodová a veková štruktúra začínajúcich FO – podnikateľov	39
7.1 Rodová štruktúra začínajúcich podnikateľov	39
7.2 Veková štruktúra začínajúcich podnikateľov	43
8. Záver.....	47
Zoznam tabuliek.....	50
Zoznam grafov.....	51
Zoznam máp	52

1. Úvod

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania na Slovensku vykonáva pravidelný monitoring a výskum podnikateľského prostredia s dôrazom na sektor malého a stredného podnikania. Vypracované analytické materiály slúžia ako informačné a analytické vstupy v súvislosti s prípravou a realizáciou politiky podpory a rozvoja podnikateľského prostredia.

V záujme zvýšenia dostupnosti informácií o rodovej a vekovej dimenzii podnikania Slovak Business Agency každoročne spracúva hodnotenie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov na Slovensku. Odporúčanie na pravidelnej báze vyhodnocovať údaje o postavení žien v podnikateľskom sektore na národnej úrovni vyplýva aj z „*Akčného plánu pre podnikanie 2020*“¹.

Hoci sa ženy podieľajú viac ako polovicou na celkovom počte obyvateľov tak v Európskej únii, ako aj na Slovensku, vo vykonávaní podnikateľskej aktivity majú dominantné postavenie muži. V roku 2015 bolo na Slovensku z celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov len 28,4 % žien. Pozitívne tendencie neprevládajú ani v skupine začínajúcich podnikateľov, v rámci ktorých klesá zastúpenie žien každoročne od roku 2012. Aj preto je podnikateľská aktivita žien na Slovensku na podpriemernej úrovni v rámci krajín EÚ. Veková štruktúra podnikateľov na Slovensku sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ vyznačuje výraznejším zastúpením mladších vekových kategórií a naopak nízkym zastúpením vyšších vekových skupín podnikateľov.

Sociálnej inklúzii znevýhodnených skupín obyvateľstva do podnikania, ako sú ženy, mladí, či seniori bude potrebné do budúcnosti venovať primeranú pozornosť. Vytvorenie, ako aj ďalšie rozvíjanie existujúcich podporných nástrojov pre tieto skupiny podnikateľov na národnej, ako aj európskej úrovni zo strany rozhodujúcich stakeholderov, môže napomôcť dlhodobo udržať ekonomický rast a podporiť zamestnanosť. Bez pravidelného monitorovania rodových a vekových aspektov podnikania by nebolo možné presne vyhodnotiť mieru napĺňania jednotlivých priorít a cieľov týchto nástrojov.

Cieľom vypracovaného materiálu je v prehľadnej forme poskytnúť informácie o rodovej a vekovej dimenzii podnikania. Na základe dostupných údajov je rodová a veková štruktúra okrem jednotlivých právnych foriem fyzických osôb – podnikateľov analyzovaná aj z pohľadu odvetvového zamerania a regionálnej príslušnosti podnikateľov. Ako osobitná kategória sú hodnotení mladí podnikatelia vo veku menej ako 30 rokov, podnikatelia vo veku 60 a viac rokov a podnikatelia, ktorí začali svoju podnikateľskú činnosť v roku 2015. Súčasťou materiálu je aj porovnanie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov na Slovensku s ostatnými krajinami EÚ, ako aj hodnotenie vybraných výsledkov prieskumu GEM - Global Entrepreneurship Monitor.

Hodnotenie rodovej a vekovej štruktúry vychádza zo spracovania údajov z Registra organizácií Štatistického úradu SR, na základe ktorých bolo možné vyhodnotiť rodovú a vekovú štruktúru za kategóriu fyzických osôb – podnikateľov. Zdrojom údajov o rodovej a vekovej štruktúre za jednotlivé krajiny EÚ je Eurostat.

¹ Zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0795:FIN:EN:PDF>

Slovak Business Agency ďakuje pracovníkom Odboru registrov a klasifikácií Štatistického úradu SR za poskytnutie údajových vstupov, na základe ktorých bolo možné rodovú a vekovú štruktúru fyzických osôb – podnikateľov spracovať.

2. Stav a vývoj fyzických osôb – podnikateľov v roku 2015

V roku 2015 tvorili fyzické osoby – podnikatelia takmer dve tretiny (63,7 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku. V absolútnom vyjadrení bolo na konci roka 2015 evidovaných podľa novej metodiky ŠÚ SR 338 467 aktívnych fyzických osôb – podnikateľov². Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 316 460 živnostníkov, 17 696 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 4 311 samostatne hospodáriacich roľníkov.

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (338 467) bolo podľa počtu zamestnancov 99,6 % v kategórii mikro podnikateľov (0-9, vrátane podnikateľov s nezisteným počtom zamestnancov) a 0,4 % v kategórii malých podnikateľov (10-49).

Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

V roku 2015 takmer jedna štvrtina (23,7 %; 75 016) aktívnych živnostníkov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodu a v oblasti stavebníctva (23,3 %; 73 364). 16,7 % (52 938) živnostníkov vykonávalo činnosť v priemysle a 15,1 % (47 761) v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N). V sektore dopravy, informačných a komunikačných činností (sekcia SK NACE H, J) pôsobilo 6,1 % (19 424) živnostníkov, v ostatných službách (sekcia SK NACE P až S) 7,3 % (23 135) živnostníkov, v pôdohospodárstve 4,0 % (12 750) a v ubytovaní a stravovaní 3,8 % (12 072) živnostníkov.

Z celkového počtu osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach v roku 2015 pôsobilo 29,0 % v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení, takmer jedna štvrtina 24,5 % v oblasti právnych činností a 19,0 % v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti, 5,8 % v pomocných činnostiach finančných služieb okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia, 5,0 % v architektonických a inžinierskych činnostiach, 4,9 % vo veterinárnych činnostiach, 4,6 % v ostatnej pozemnej osobnej doprave a 7,2 % v ostatných oblastiach.

Štruktúra živnostníkov podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb

Na konci roka 2015 bolo z celkového počtu aktívnych živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby (52,4 tisíc) evidovaných 0,8 % v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 5,0 % živnostníkov v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 58,5 % živnostníkov v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou a 35,8 % živnostníkov v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou.

Z celkového počtu živnostníkov v odvetví služieb (177,4 tisíc, sekcia SK NACE G až S pokrývajúca súhrne obchod a služby) pôsobilo v high-tech poznatkovo intenzívnych službách 4,2 % živnostníkov, 25,4 % v ostatných poznatkovo intenzívnych službách (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby) a v poznatkovo nenáročných službách 70,3 % živnostníkov. Z dlhodobého hľadiska je zreteľný pozitívny trend nárastu podielu živnostníkov

² Za ekonomicky aktívny subjekt sa považuje ŠÚ SR od roku 2015 subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využil ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

v poznatkovo intenzívnych službách a naopak pokles podielu v poznatkovo nenáročných službách.

Regionálna štruktúra fyzických osôb - podnikateľov

Najviac **fyzických osôb – podnikateľov** pôsobilo v roku 2015 v Žilinskom kraji (51 731) a v Bratislavskom kraji (49 612), najmenej v Košickom kraji (33 800).

Z celkového počtu živnostníkov pôsobilo v roku 2015 najviac v Žilinskom kraji (15,7 %), v Prešovskom kraji (14,7%) a v Bratislavskom kraji (14,4%). V Nitrianskom kraji pôsobilo 12,8% živnostníkov, v Trenčianskom kraji 10,9%, v Trnavskom a v Banskobystrickom kraji pôsobilo zhodne po 10,7 % živnostníkov, najmenej 10,0% živnostníkov pôsobilo v Košickom kraji.

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov bolo 19,2 % registrovaných v Banskobystrickom kraji, 17,9% v Nitrianskom kraji, 14,4 % v Prešovskom kraji, 14,1 % v Košickom kraji, 12,9 %, v Žilinskom kraji, 11,8 % v Trnavskom kraji, 5,4 % v Trenčianskom kraji a 4,3 % v Bratislavskom kraji.

Takmer jedna štvrtina (23,2 %) osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach bola registrovaná v Bratislavskom kraji, 13,0 % v Košickom kraji, 12,3% v Banskobystrickom kraji, 12,1 % v Nitrianskom kraji, 10,7 % v Prešovskom a v Žilinskom kraji, 9,4 % v Trenčianskom kraji a 8,7 % v Trnavskom kraji.

Podiel fyzických osôb – podnikateľov na zamestnanosti

V roku 2015 zrástol v medziročnom porovnaní priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve o 2,1 % na 2 251,6 tisíc (podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR).

Fyzické osoby – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby tvorili 35,3 % (634 500) podiel na celkovej zamestnanosti v podnikateľskom sektore v roku 2015. Oproti roku 2014 poklesol priemerný počet zamestnaných osôb v kategórii FO – podnikateľov o 1,1 %.

Vývoj tržieb živnostníkov vo vybraných odvetviach hospodárstva SR

V rámci jednotlivých odvetví hospodárstva dosiahli v roku 2015 živnostníci 6,4 % podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar v priemysle, 10,6 % podiel v obchode, 17,3 % vo vybraných trhových službách, 13,0 % v doprave a 27,6 % podiel na produkcii v stavebníctve.

V medziročnom porovnaní sa zvýšili tržby v bežných cenách živnostníkom iba v priemysle (o 9,0 %). Naopak v stavebníctve sa tržby živnostníkov medziročne znížili o 6,8 %, v obchode o 1,4 %, v doprave o 14,7 % a vo vybraných trhových službách o 1,0 %.

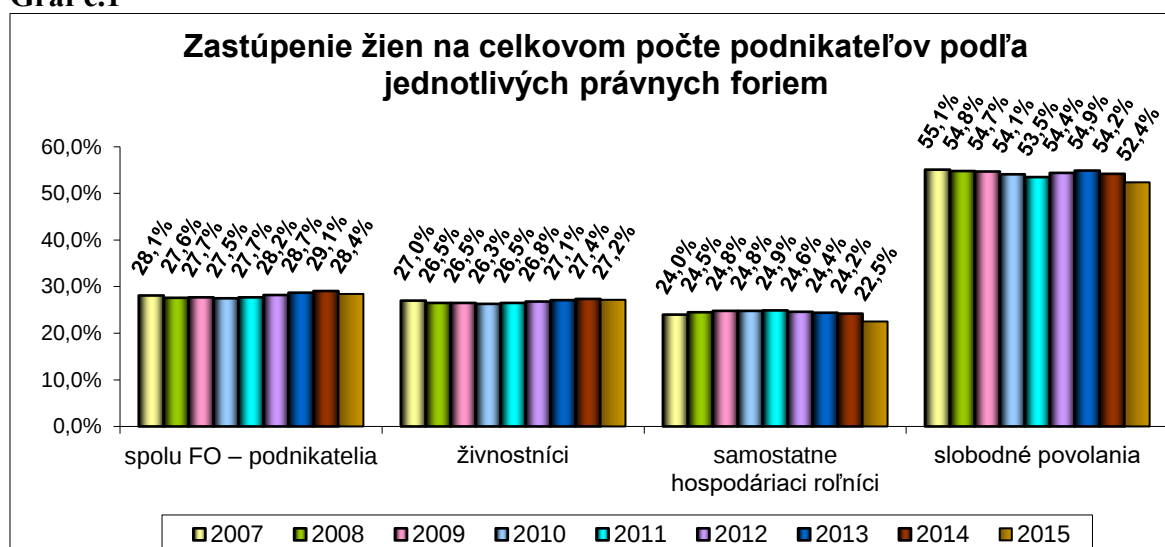
3. Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov

Ženy na Slovensku tvoria viac ako polovicu (51,3 %) z celkového počtu obyvateľov a 44,0 % podiel na ekonomickom aktívnom obyvateľstve³. Vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrvávajú dominantné postavenie mužov.

V roku 2015 došlo k prerušeniu rastového trendu podielu žien na celkovom počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov. Po predchádzajúcom päť ročnom náraste sa podiel žien v medziročnom porovnaní znížil o 0,7 p. b. Dôvodom uvedeného poklesu podielu žien môže byť niekoľko ročný klesajúci trend zastúpenia žien v kategórii začínajúcich podnikateľov, ktorý sa v roku 2015 prejavil na poklese zastúpenia žien v rámci celkovej skupiny fyzických osôb - podnikateľov. Menej významný vplyv mohla mať aj v uskutočnená zmena definovania aktivity subjektov v Registri organizácií, ktorú ŠÚ SR zrealizoval v roku 2015⁴.

Z celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR bolo 71,6 % mužov a 28,4 % žien (96,2 tisíc). Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy – podnikateľky u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (52,4 %). Podstatne nižšie zastúpenie mali v rámci živnostníkov (27,2 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (22,5 %). V medziročnom porovnaní sa znížilo zastúpenie žien v rámci všetkých právnych foriem. V rámci živnostníkov sa zastúpenie žien znížilo o 0,2 p. b., u slobodných povolani pokleslo o 1,8 p. b. a v rámci samostatne hospodáriacich roľníkov o 1,7 p. b.

Graf č.1

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Pokles podnikateľskej aktivity žien dokumentuje aj Index podnikateľskej aktivity žien, prezentovaný v grafe č. 2. Index podnikateľskej aktivity žien vyjadruje vzťah medzi podnikateľskou aktivitou žien v rámci fyzických osôb - podnikateľov a podnikateľskou aktivitou všetkých fyzických osôb - podnikateľov. Jedná sa o pomer miery podnikateľskej aktivity žien FO - podnikateľov k celkovej podnikateľskej aktivite FO - podnikateľov. Index

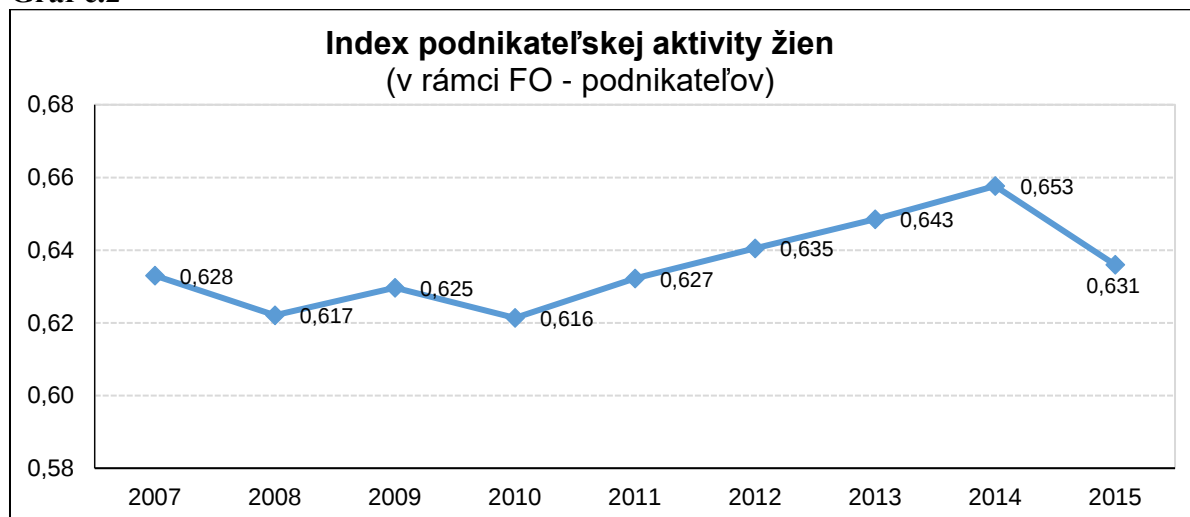
³ Zdroj: ŠÚ SR, Demografická štatistika, Výberové zisťovanie pracovných síl

⁴ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR od roku 2015 subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využil ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

svojou konštrukciou zohľadňuje úroveň ekonomickej aktivity osôb⁵. V roku 2015 dosiahol index hodnotu 0,63. Úroveň podnikateľskej aktivity žien v rámci fyzických osôb - podnikateľov dosahuje takmer dvoj tretinovú úroveň (63 %) podnikateľskej aktivity všetkých fyzických osôb - podnikateľov, s ohľadom na ekonomickú aktivitu osôb.

Najvyššiu hodnotu v sledovanom období zaznamenal index v roku 2014 (0,65), pričom hodnota indexu sa zvyšovala každoročne od roku 2010 (0,62).

Graf č.2

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR. Index je zostavený na základe pomeru miery podnikateľskej aktivity žien FO - podnikateľov k celkovej podnikateľskej aktivite FO - podnikateľov. Miera podnikateľskej aktivity žien je kalkulovaná ako pomer počtu žien FO- podnikateľiek k počtu ekonomicky aktívnych žien.

Najvyššie zastúpenie žien živnostníčiek je zaznamenané **v odvetví ostatných služieb** (64,9 %; sekcia SK NACE P až S). Najnižšia aktivita žien **živnostníčiek** je naopak dosahovaná v stavebníctve (1,9 %).

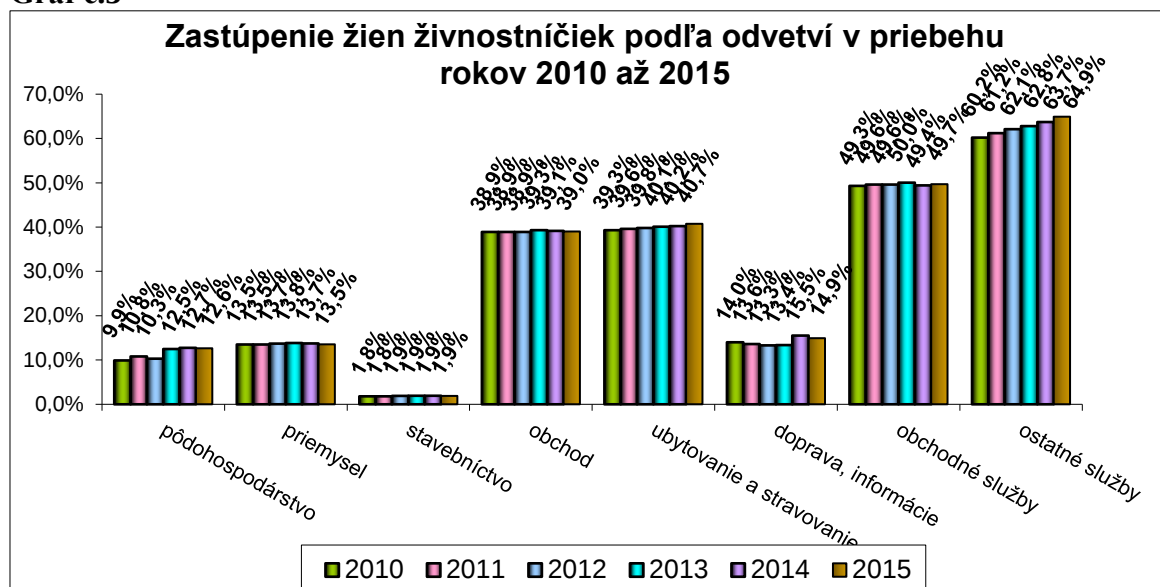
V rámci ostatných odvetví dosiahol podiel žien 12,6 % v pôdohospodárstve (sekcia SK NACE A), 13,5 % v priemysle, 39,0 % v obchode, 40,7 % v ubytovaní a stravovaní, 14,9 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) a 49,7 % v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N).

Zastúpenie žien živnostníčiek podľa jednotlivých odvetví od roku 2010 je znázornené v grafe č. 3. Z prezentovaných údajov v grafe č. 3 vyplýva nasledovné:

- vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR dosahujú ženy živnostníčky v nasledovných odvetviach: obchod, ubytovanie a stravovanie, obchodné služby, ostatné služby,
- zastúpenie žien sa v porovnaní s rokom 2010 zvýšilo najmä v nasledovných odvetviach: pôdohospodárstvo, ubytovanie a stravovanie, doprava, informačné a komunikačné činnosti a ostatné služby.

⁵ Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvoria všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich (zamestnanci, podnikatelia) alebo nezamestnaných.

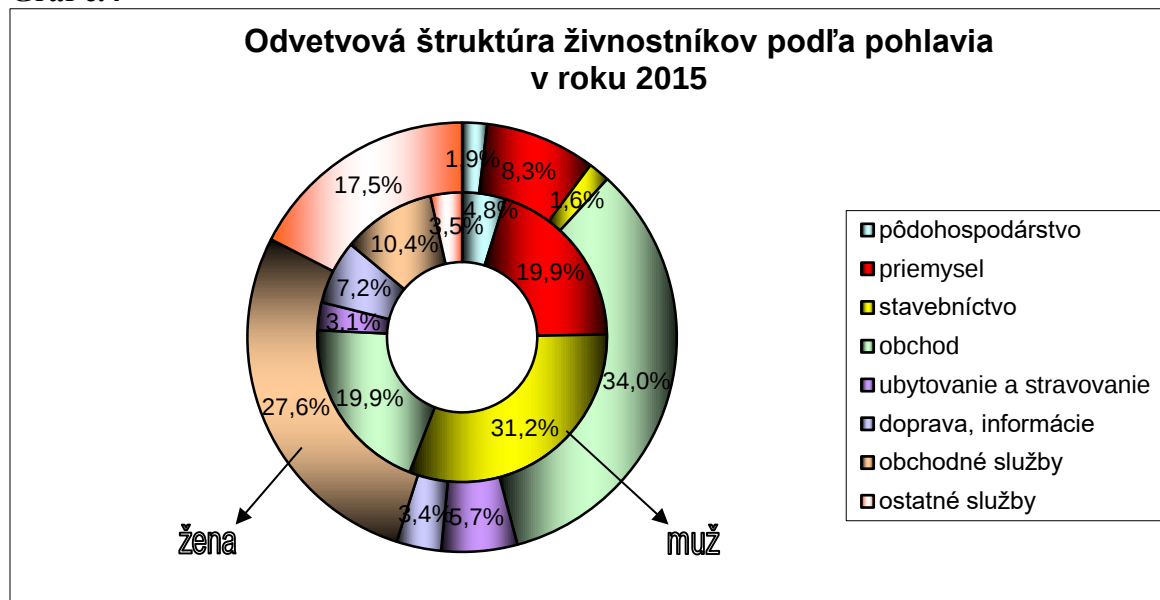
Graf č.3

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu žien živnostníčiek (86 tisíc) pôsobila viac ako jedna tretina (34,0 %) v odvetví obchodu, viac ako jedna štvrtina v oblasti obchodných služieb (27,6 %), 17,5 % v oblasti ostatných služieb, 8,3 % v priemysle, 5,7 % v oblasti ubytovania a stravovania, 3,4 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach, 1,9 % v pôdohospodárstve a 1,6 % v stavebníctve (graf č. 4).

Graf č.4

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

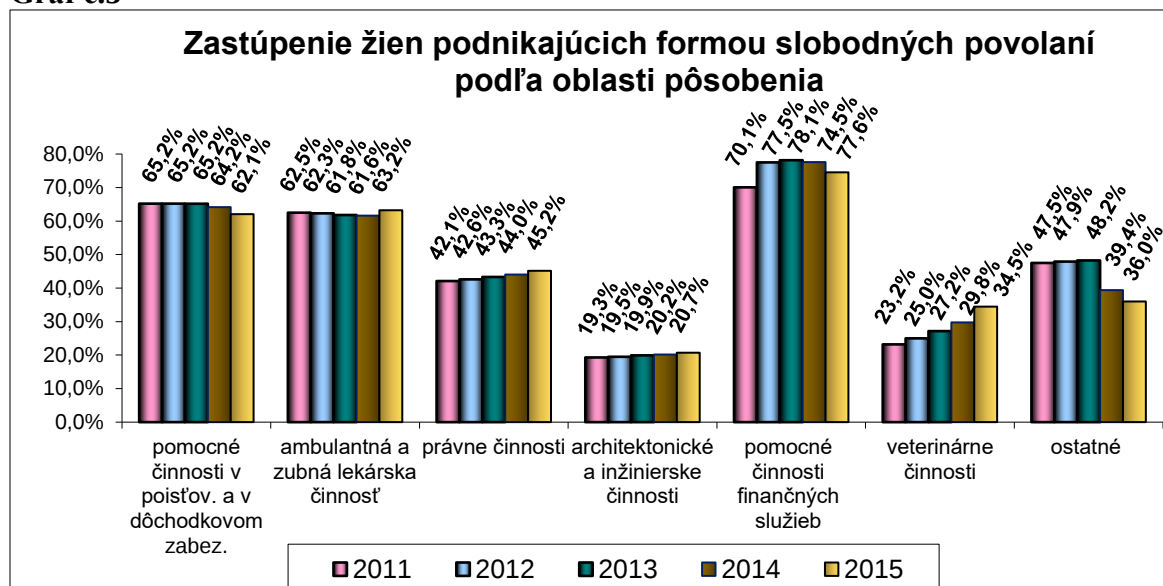
Zastúpenie žien, ktoré v roku 2015 podnikali ako slobodné povolania v jednotlivých odvetviach podľa SK NACE bolo v intervale od 20,7 % v oblasti architektonických a inžinierskych činností do 77,6 % v oblasti pomocných činností finančných služieb (zastúpené sú najmä činnosti služby investičného poradenstva, činnosti sprostredkovateľov hypoték).

V rámci ďalších oblastí pôsobenia dosiahol podiel žien 62,1 % v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a dôchodkovom zabezpečení (zastúpené sú najmä činnosti poisťovacích agentov a maklérov), 63,2 % v oblasti ambulantnej, zubnej a lekárskej činnosti, 45,2 % v oblasti právnych činností, 34,5 % v oblasti veterinárnych činností a 36,0 % v ostatných oblastiach.

Z grafu č. 5, v ktorom je znázornené zastúpenie žien, ktoré podnikajú formou slobodných povolání vyplýva:

- vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR majú ženy podnikajúce formou slobodných povolání v nasledovných oblastiach: pomocné činnosti finančných služieb, pomocné činnosti v poisťovníctve a dôchodkovom zabezpečení, v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti,
- zastúpenie žien sa v porovnaní s rokom 2010 zvýšilo najmä v nasledovných oblastiach: právne činnosti, pomocné činnosti finančných služieb a veterinárne činnosti.

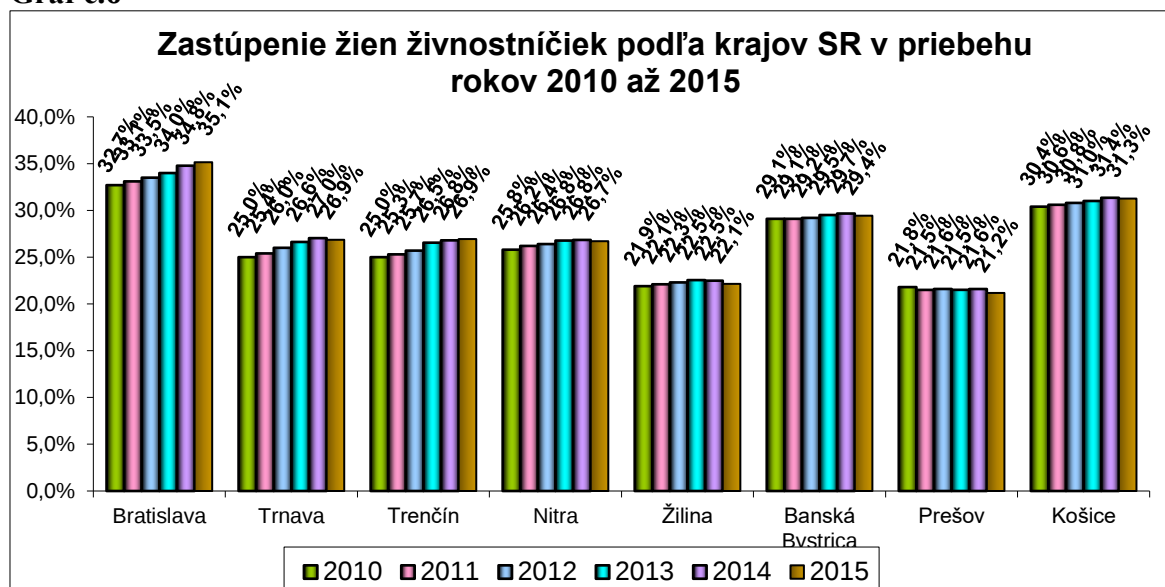
Graf č.5

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy živnostníčky v Bratislavskom kraji (35,1 %). Vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR dosahujú ženy živnostníčky taktiež v Košickom kraji (31,3 %) a Banskobystrickom kraji (29,4 %). V ostatných krajoch dosahovali podiel od 21,2 % do 26,9 %, pričom v Prešovskom kraji to bolo 21,2 %, v Žilinskom kraji 22,1 %, v Nitrianskom kraji 26,7 %, v Trenčianskom a v Trnavskom kraji zhodne 26,9 %.

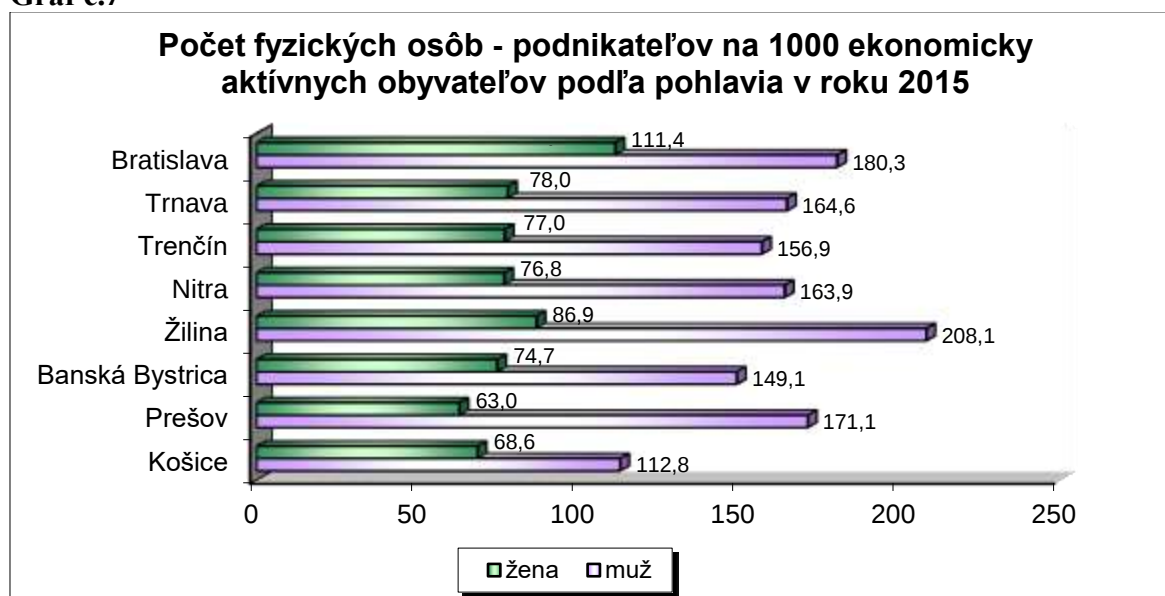
Graf č.6

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity podnikajúcich mužov a žien v jednotlivých regiónoch je v grafe č. 7 znázornený ukazovateľ vyjadrujúci podiel počtu fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte ekonomicke aktívneho obyvateľstva podľa pohlavia a regiónu. Najvyšší počet podnikajúcich **fyzických osôb – podnikateľiek na 1000 ekonomicke aktívnych žien bol v roku 2015 dosiahnutý v Bratislavskom kraji (111,4)** a s výrazným odstupom v Žilinskom kraji (86,9). Naopak najnižšie počty boli zaznamenané v Prešovskom kraji (63,0), v Košickom (68,6) a v Banskobystrickom kraji (74,7). Najvyšší počet fyzických osôb (podnikateľov) – mužov na 1000 ekonomicke aktívnych obyvateľov (EAO) v roku 2015 bol v Žilinskom kraji (208,1), v Bratislavskom kraji (180,3) a v Prešovskom kraji (171,1). Najvyššia disproporcía medzi podnikaním mužov a žien v jednotlivých krajoch SR podľa porovnania na počet EAO je zaznamenaná v Prešovskom kraji (2,7 násobne viac mužov ako žien na počet EAO) a v Žilinskom kraji (2,4 násobne viac mužov ako žien na počet EAO).

Graf č.7

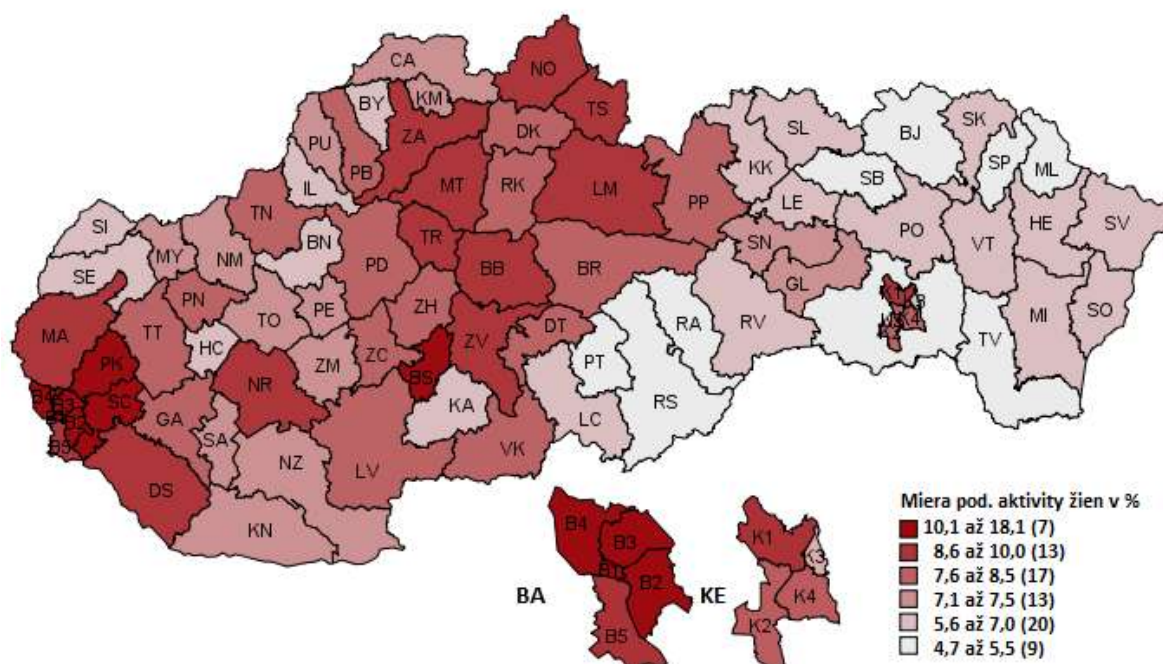
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľiek v roku 2015 spracovaná na úrovni okresov je znázornená v mape č. 1. **Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateľiek bola dosiahnutá v okresoch Bratislava I (18,1 %), Bratislava III (12,7 %), Bratislava II (11,7 %), Bratislava IV (11,0 %), Senec (10,6 %), Pezinok (10,5 %) a Banská Štiavnica (10,2 %).**

Naopak najnižšia miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľiek bola zaznamenaná v okresoch Poltár (4,7 %), Sabinov (4,7 %), Stropkov (5,0 %), Medzilaborce (5,1 %), Revúca (5,1 %), Košice – okolie (5,2 %) a Rimavská Sobota (5,4 %).

Mapa č. 1

Miera podnikateľskej aktivity žien v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2015

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov ŠÚ SR a ÚPSVaR SR. Miera podnikateľskej aktivity žien je zostavená ako podiel počtu žien FO- podnikateľiek k počtu ekonomicky aktívnych žien v %.

3.1 Porovnanie rodovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu⁶ dosiahol v roku 2015 **podiel žien na celkovom počte samostatne zárobkovo činných osôb** (podnikateľov vo veku do 74 rokov) v Európskej únii **32,0 %**.

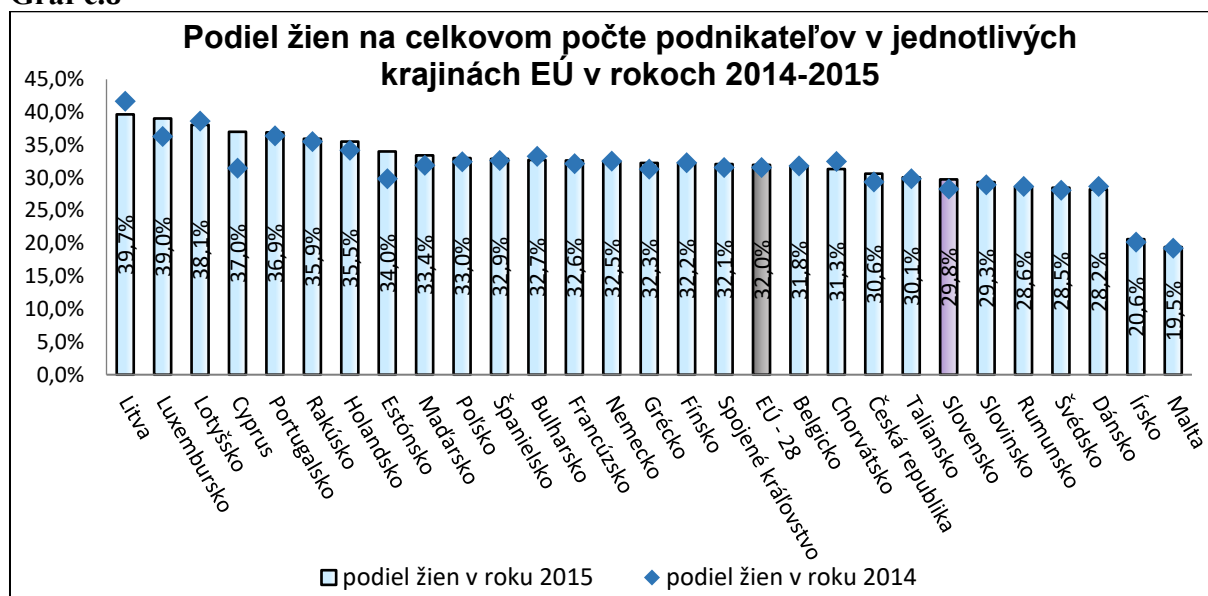
Slovensko sa dosiahnutým podielom žien na celkovom počte podnikateľov (29,8 %, čo predstavuje o 2,2 p. b. menej ako v celej EÚ) dlhodobo **zaraduje medzi krajiny s podpriemernou podnikateľskou aktivitou žien**. Za Slovenskom sa umiestnili šesť krajín EÚ, a to Slovinsko (29,3 %), Rumunsko (28,6 %), Švédsko (28,5 %), Dánsko (28,2 %), Írsko (20,6 %) a Malta (19,5 %). Na prvých priečkach krajín s najvyšším podielom žien na celkovom

⁶ **Zdroj:** Eurostat, the European Union Labour Force Survey.

počte podnikateľov sa umiestnili krajiny ako Litva (39,7 %), Luxembursko (39,0 %) Lotyšsko (38,1 %) a Cyprus (37,0 %).

V rámci krajín V4 bol najvyšší podiel žien na celkovom počte podnikateľov v roku 2015 zaznamenaný v Maďarsku 33,4 % (čo je o 3,7 p. b. viac ako v SR). V Poľsku podiel žien predstavoval 33,0 % (čo je o 3,2 p. b. viac ako v SR) v Českej republike 30,6 % (čo je o 0,9 p. b. viac ako v SR).

Graf č.8

Zdroj: Eurostat, the European Union Labour Force Survey, spracované SBA

3.2 Vybrané postoje žien k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)

Podľa výsledkov prieskumu GEM viac ako polovica (51,5 %, v roku 2014 44,8 %) žien považuje podnikanie za vhodnú voľbu kariéry. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím došlo k prerušeniu trendu poklesu vnímania podnikania ako vhodnej kariérnej voľby zo strany žien.

Sebavedomie podnikateľských schopností žien v roku 2015 medziročne mierne pokleslo. 42,2 % žien si podľa výsledkov prieskumu myslí, že disponuje vhodnými zručnosťami a vedomosťami pre začatie podnikateľskej aktivity. Sebavedomie podnikateľských schopností žien je však o 10,2 p. b. nižšie ako u celkového obyvateľstva SR.

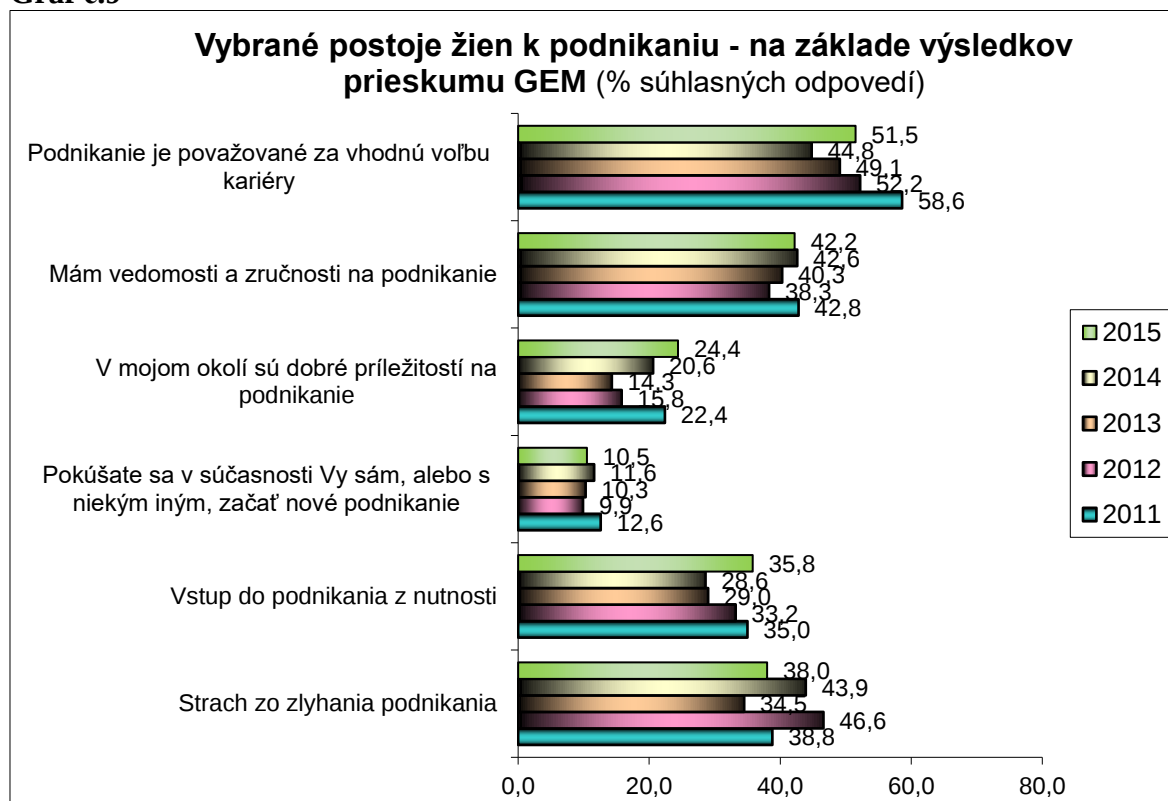
Vnímanie vhodných príležitostí na podnikanie zo strany žien sa opätovne zvýšilo (na 24,4 %), pričom dosiahlo najvyššiu úroveň v posudzovanom období.

Percento žien, ktoré sa pokúšajú sami alebo s niekým iným začať nové podnikanie sa medziročne znížilo. Oproti roku 2014 pokleslo z hodnoty 11,6 % na 10,5 %.

Viac ako jedna tretina (35,8 %) žien vstupovala v roku 2015 do podnikania z nutnosti, nakoľko nemali inú možnosť ako sa zamestnať. V medziročnom porovnaní sa zastúpenie žien vstupujúcich do podnikania z nutnosti medziročne zvýšilo o 7,2 p. b.

Strach zo zlyhania podnikania žien sa po predchádzajúcom náraste medziročne znížil na hodnotu 38,0 %.

Graf č.9

Zdroj: SBA, spracované na základe výsledkov GEM prieskumu

Celková počiatková podnikateľská aktivita žien (TEA) podľa výsledkov prieskumu GEM v roku 2015 v medziročnom porovnaní poklesla na 6,5 % z hodnoty 7,4 % v roku 2014. Medziročný pokles podnikateľskej aktivity začínajúci žien bol v roku 2015 zaznamenaný aj v rámci fyzických osôb - podnikateľov (podkapitola 7.1 - Rodová štruktúra začínajúcich podnikateľov).

4. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

V roku 2015 bolo najviac fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 40 až 49-ročných (27,5 %). Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných (26,3 %) a následne podnikatelia vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných (23,7 %). V kategórii menej ako 30 rokov bolo aktívnych 13,1 % podnikateľov a vo vekovej kategórii 60 a viac ročných 9,4 % podnikateľov. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov prezentujúca obraz o vekovom zložení podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem je uvedená v tabuľke č. 1.

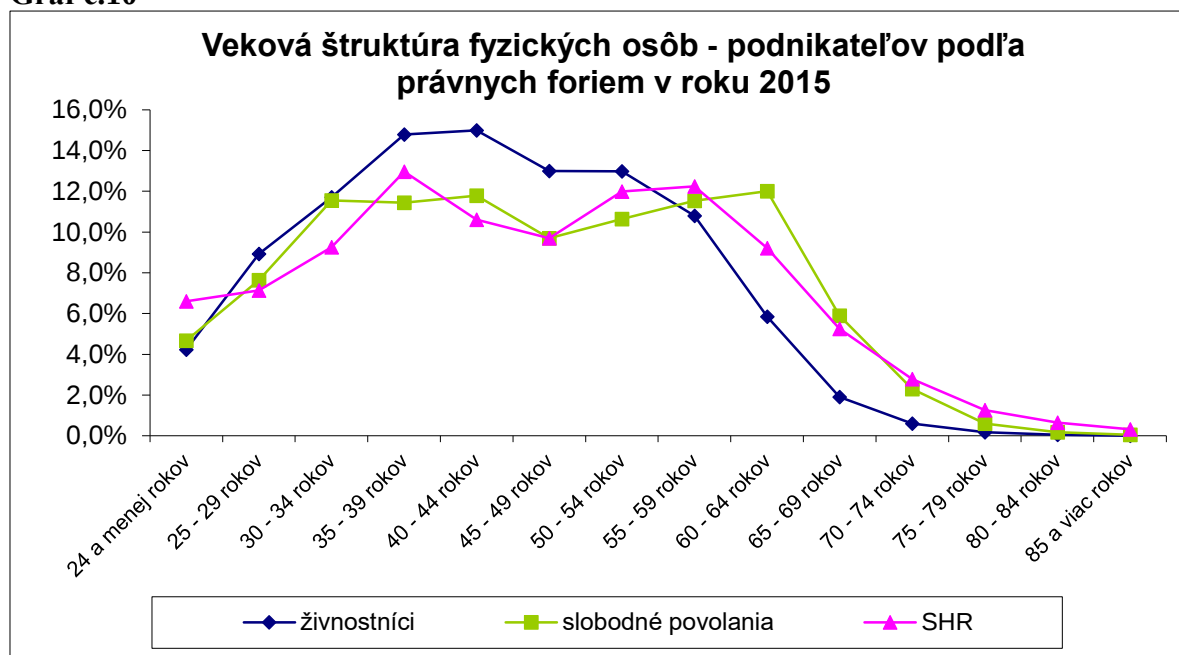
Tab. č. 1: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2015

Vek/právna forma	spolu - FO podnikatelia	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania
Vek menej ako 30	13,1%	13,2%	13,8%	12,3%
Vek 30-39	26,3%	26,5%	22,2%	23,0%
Vek 40-49	27,5%	28,0%	20,3%	21,5%
Vek 50-59	23,7%	23,8%	24,2%	22,2%
Vek 60-69	8,4%	7,8%	14,5%	17,9%
Vek 70-79	0,9%	0,8%	4,0%	2,9%
Vek 80 a viac	0,1%	0,1%	1,0%	0,2%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u súkromne hospodáriacich roľníkov (SHR) a osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (podiel 50 a viac ročných tvoril 43,7 % v prípade SHR a 43,2 % u slobodných povolani). U živnostníkov dosiahol podiel tejto skupiny podnikateľov 32,4 %. Zastúpenie menej ako 30 ročných bolo najvýznamnejšie u SHR (13,8 %), v rámci živnostníkov dosiahli podiel 13,2 % a v slobodných povolaniach 12,3 %.

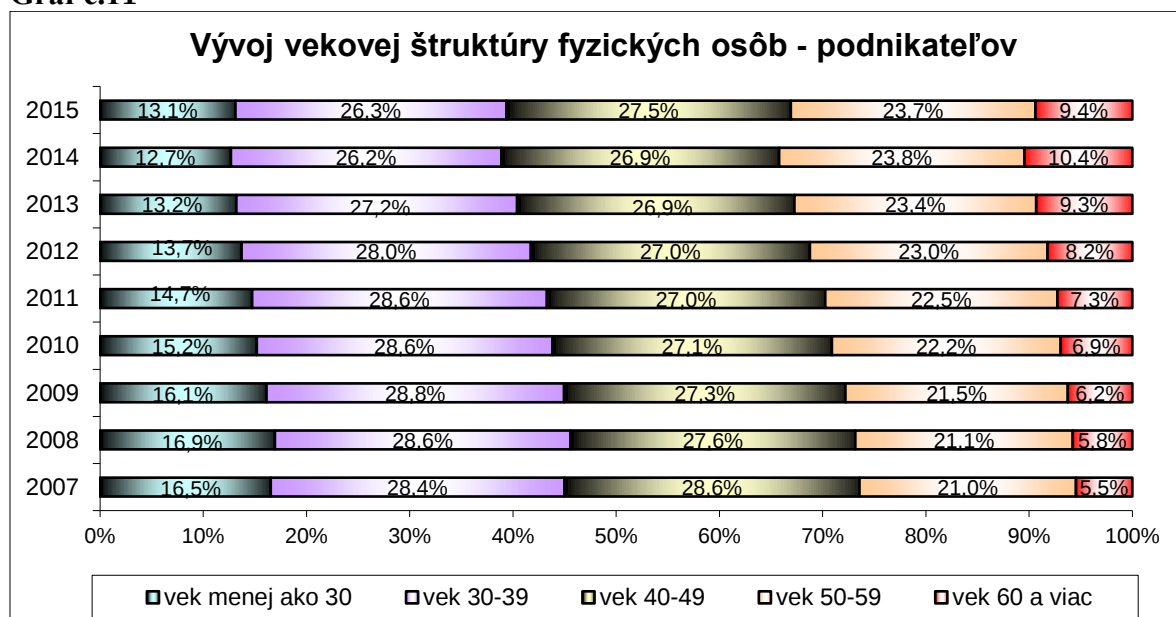
Graf č.10

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov bol v roku 2015 ovplyvnený zmenou štruktúry začínajúcich podnikateľov (nárast zastúpenia mladých a pokles starších začínajúcich podnikateľov), ako aj zmenou metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu, v čoho dôsledku došlo k zrušeniu aktivity významného počtu podnikateľov (hlavne u SHR) vo vekovej kategórii 60 a viac rokov. Vplyvom uvedených faktorov **dochádza v roku 2015 k prerušeniu trendu klesajúceho zastúpenia podnikateľov v mladších vekových kategóriách a rastúceho zastúpenia podnikateľov vo vyšších vekových kategóriách.**

Graf č.11

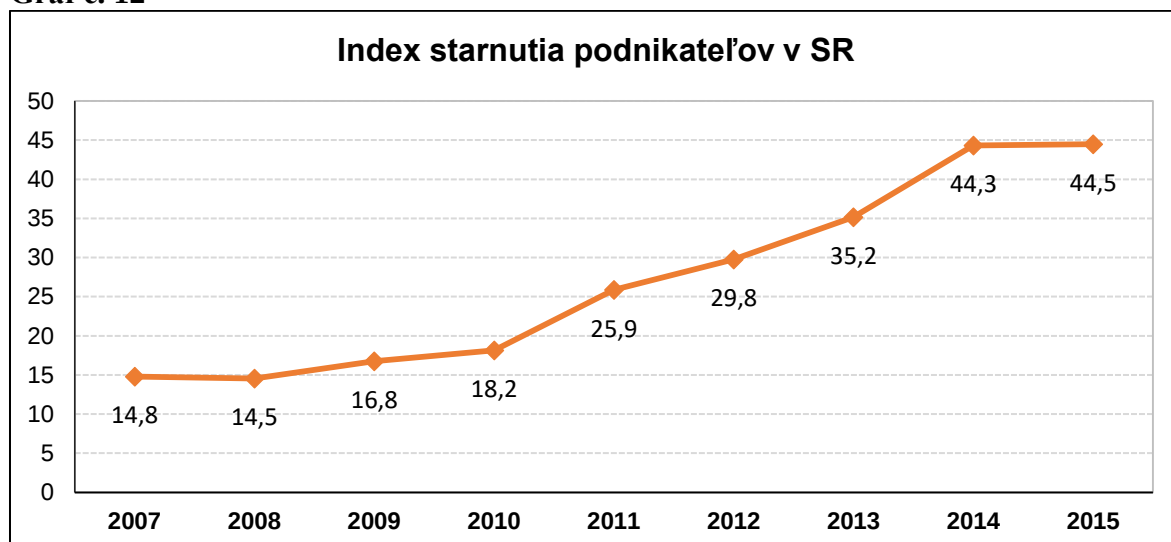

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska dochádza na Slovensku k nárastu zastúpenia podnikateľov vo vyšších vekových skupinách. Uvedený trend dokumentuje aj **Index starnutia podnikateľov v SR**, prezentovaný v grafe č. 12, spracovaný na základe údajov Eurostatu.

Index starnutia podnikateľov udáva počet osôb podnikateľov vo veku 60 a viac rokov pripadajúcich na 100 osôb podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov. Index sa od roku 2007 (hodnota 14,8) neustále zvyšoval až na úroveň 44,5 v roku 2015. Na 100 podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov pripadalo 44,5 podnikateľov vo veku 60 a viac rokov. Medziročná stagnácia zastúpenia vyšších vekových skupín podnikateľov v roku 2015 sa potvrdila aj podľa údajov Eurostatu.

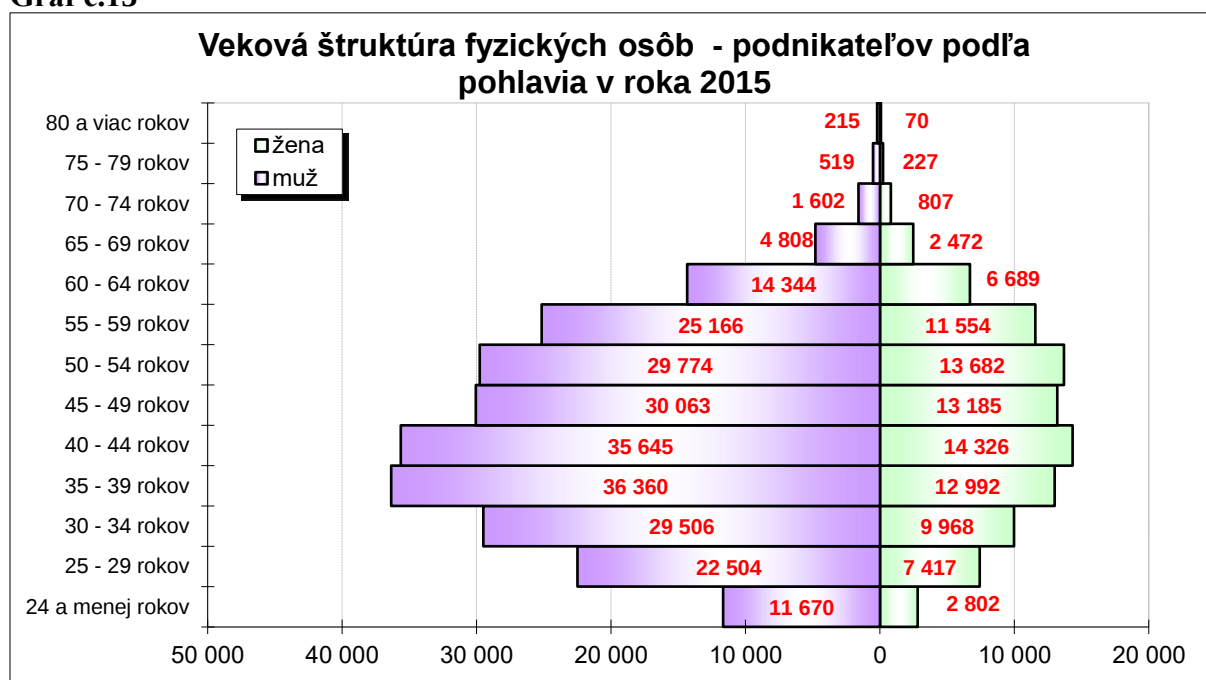
Graf č. 12

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu, the European Union Labour Force Survey.

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa pohlavia, uvedená v grafe č. 13, znázorňuje výraznejšiu koncentráciu mužov v mladších vekových kategóriách 39 a menej ročných a naopak výraznejšiu koncentráciu žien v kategóriách 40 a viacročných.

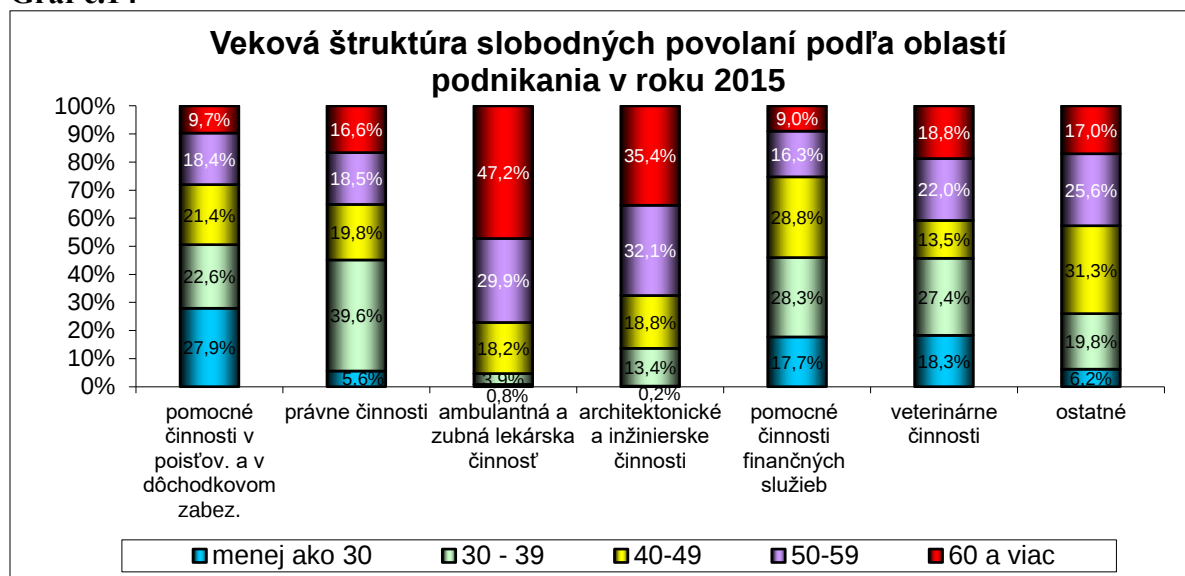
Graf č.13

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V prípade slobodných povolání je veková štruktúra diferencovaná v závislosti od oblasti podnikania (graf č.14). Osoby podnikajúce v oblasti architektonických a inžinierskych činností a ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti sa vyznačujú minimálnym zastúpením kategórie menej ako 30-ročných (0,2 %, resp. 0,8 %) a výraznejším zastúpením 60 a viac ročných (35,4 %, resp. 47,2 %). V oblasti ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti je viac ako tri štvrtiny osôb (77,1 %) vo veku 50 a viac rokov.

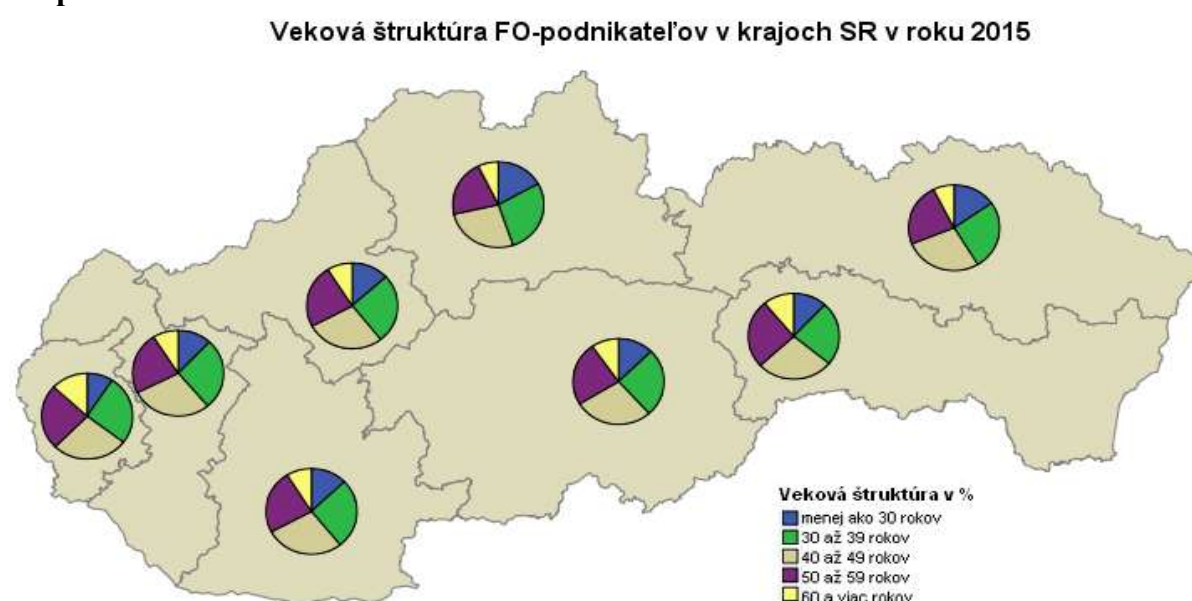
Graf č.14

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Veková štruktúra FO – podnikateľov v krajoch SR je znázornená v mape č. 2. Najvyšším zastúpením FO - podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov sa vyznačuje Žilinský kraj (16,9 %), Prešovský kraj (15,3 %) a Trenčiansky kraj (13,2 %). Naopak najvyšší podiel podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je v Bratislavskom kraji (13,1 %), Košickom kraji (11,0 %) a v Banskobystrickom kraji (9,8 %).

Mapa č. 2

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

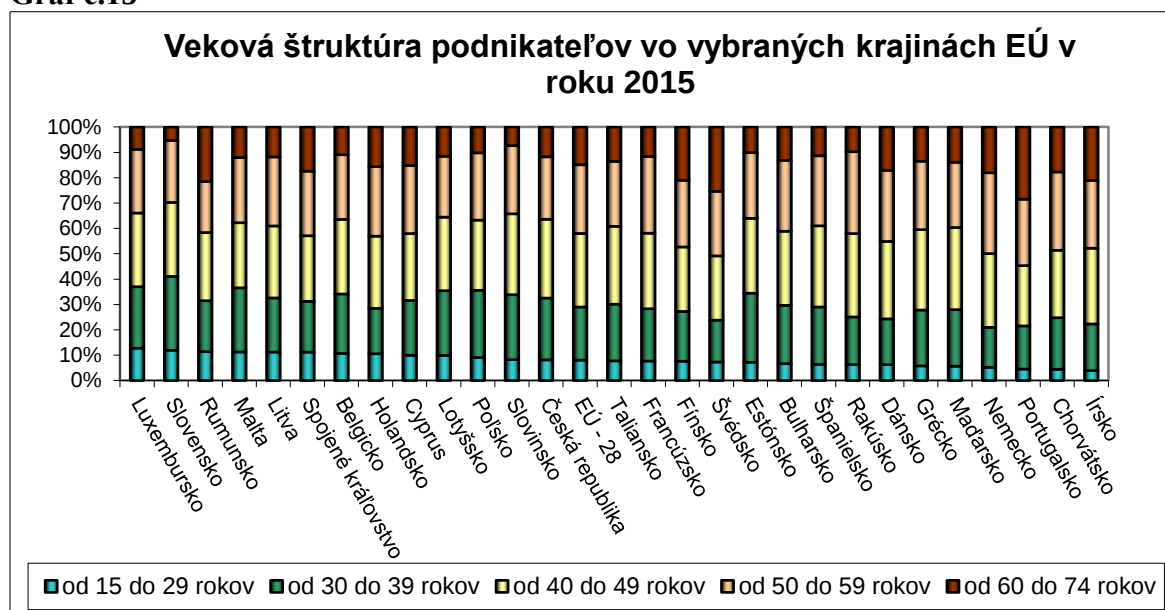
4.1 Porovnanie vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Podľa údajov Eurostatu bolo v roku 2015 na Slovensku z celkového počtu obyvateľov vykonávajúcich podnikateľskú aktivitu 11,9 % (o 3,9 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii

od 15 do 29 rokov, 24,1 % (o 8,2 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov, 29,2 % (o 0,2 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov, 24,4 % (o 2,6 p. b. menej ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov a 5,3 % (o 9,6 p. b. menej ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 60 do 74 rokov.

V rámci porovnania vekovej štruktúry slovenských podnikateľov s vybranými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje druhým najvyšším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii do 29 rokov. Naopak vo vekovej kategórii nad 60 rokov dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov spomedzi porovnávaných krajín, čo svedčí o veľmi nízkej podnikateľskej aktivite vyšších vekových skupín obyvateľstva Slovenska.

Graf č.15

Zdroj: Eurostat, the European Union Labour Force Survey, spracované SBA

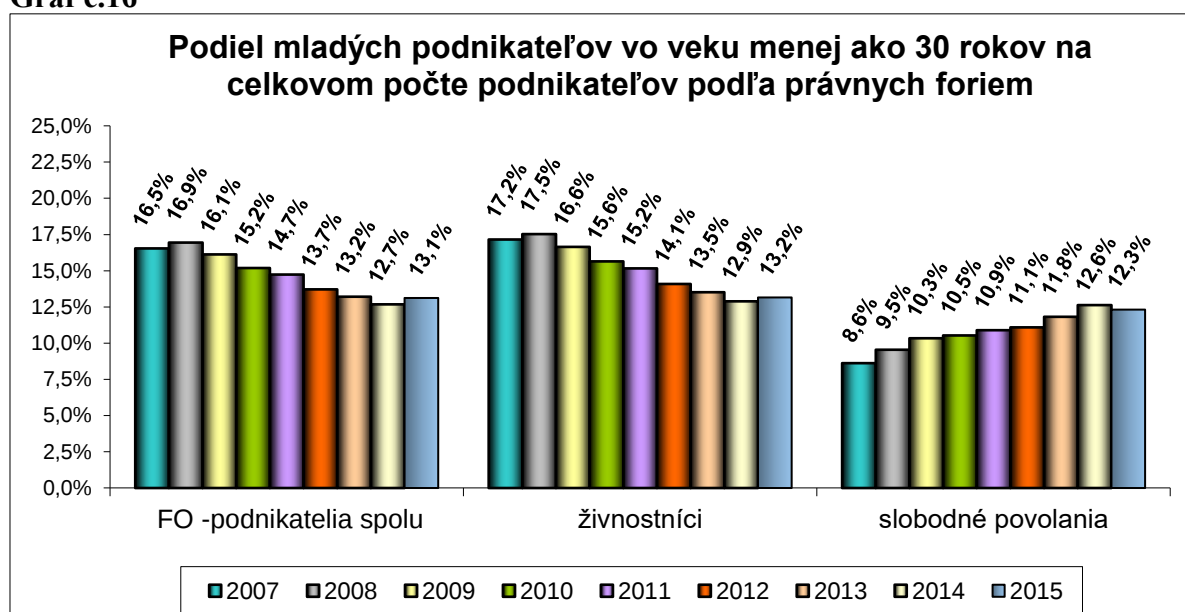
5. Štruktúra mladých podnikateľov – fyzických osôb vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov

V roku 2015 došlo k prerušeniu trendu poklesu podielu mladých podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa ich podiel na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov zvýšil o 0,4 p. b. na 13,1 %. Nárast zastúpenie mladých podnikateľov koreluje s nárastom mladých v skupine začínajúcich podnikateľov.

V rámci jednotlivých právnych foriem sa dosiahlo najvyššie zastúpenie mladých podnikateľov v kategórii samostatne hospodáriaci roľníci (13,8 %). Podiel mladých podnikateľov v rámci živnostníkov dosiahol 13,2 % a v rámci osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach 12,3 %. Nárast zastúpenia mladých podnikateľov v rámci kategórie samostatne hospodáriaci roľníci pravdepodobne súvisí aj s novou podporou podnikania mladých farmárov, ktorú Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR spustilo v roku 2015.

Zastúpenie mladých na celkovom počte fyzických osôb - podnikateľov vzrástlo po prvý krát od roku 2008. Oproti roku 2007 je však podiel mladých podnikateľov stále nižší o 3,4 p. b. V medziročnom porovnaní sa zastúpenie mladých zvýšilo v kategórii živnostníkov o 0,3 p. b., v rámci slobodných povolanií pokleslo o 0,3 p. b.

Graf č.16

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Poznámka: V grafe nie je uvedená kategória SHR, nakoľko vplyvom zmeny definovania aktivity subjektov v Registri organizácií ŠÚ SR v roku 2015 a zníženiu počtosti SHR (o 45 %) došlo k výraznému zníženiu vzájomnej porovnateľnosti údajov.

Pre rodové zloženie mladých podnikateľov je taktiež charakteristické dominantné zastúpenie mužov. Muži tvoria viac ako tri štvrtiny (77,0 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov a ženy predstavujú 23,0 % podiel, čo je o 5,4 p. b. menej ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu.

Plnenie rodičovských povinností zo strany žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov sa prirodzene odráža na nižšej miere podnikania žien v tomto veku. V rámci jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov

najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (52,6 %). 27,1 % mali ženy zastúpenie v rámci samostatne hospodáriacich roľníkov a 21,4 % v rámci kategórie živnostníkov.

Tab. č. 2: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa právnej formy

Rod/právna forma	spolu FO – podnikatelia	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania
muž	77,0%	78,6%	72,9%	47,4%
žena	23,0%	21,4%	27,1%	52,6%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa jednotlivých odvetví je uvedená v tabuľke č. 3 a v grafe č. 17. Z pohľadu jednotlivých odvetví **najviac živnostníkov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podniká v stavebníctve** (30,1 %, čo je o 6,9 p. b. viac ako u živnostníkov spolu), **v priemysle** (16,6 %), **v obchodných službách** (14,2 %, čo je o 0,9 p. b. menej ako u živnostníkov spolu) a **v obchode** (14,0 %, čo je o 9,0 p. b. menej ako u živnostníkov spolu). Naopak najmenej živnostníkov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov pôsobí v oblasti ubytovania a stravovania (2,8 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (9,1 %), v ostatných službách (7,8 %) a v pôdohospodárstve (5,5 %).

Tab. č. 3: Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov

Odvetvie	odvetvová štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
pôdohospodárstvo	4,0%	5,5%	12,6%	11,1%
priemysel	16,7%	16,6%	13,5%	7,2%
stavebníctvo	23,2%	30,1%	1,9%	1,9%
obchod	23,7%	14,0%	39,0%	37,0%
ubytovanie a stravovanie	3,8%	2,8%	40,7%	41,2%
doprava, informácie	6,1%	9,1%	14,9%	11,3%
obchodné služby	15,1%	14,2%	49,7%	44,5%
ostatné služby	7,3%	7,8%	64,9%	69,4%
Spolu	100,0%	100,0%	27,2%	21,4%

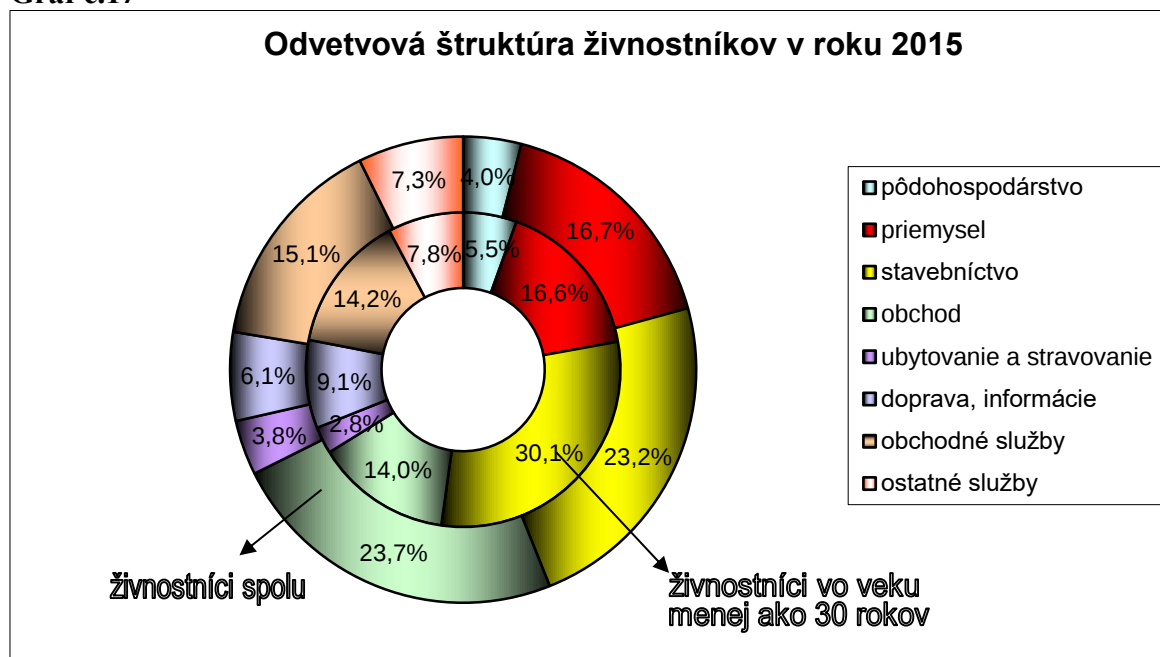
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy živnostníčky vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov v odvetví ostatných služieb (69,4 %). V obchodných službách dosahujú 44,5 %, v ubytovaní a stravovaní 41,2 % a v obchode 37,0 %. Naopak najmenšie zastúpenie vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov majú ženy v stavebníctve (1,9 %), v priemysle (7,2 %) a v pôdohospodárstve (11,1 %).

Na základe prezentovaných hodnôt v tabuľke č. 3 môžeme skonštatovať nasledovné:

- pre živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov sú atraktívnejšie oblasti pre podnikanie v porovnaní so živnostníkmi spolu: stavebníctvo, doprava, informačné a komunikačné činnosti, pôdohospodárstvo a ostatné služby,
- zastúpenie žien vo veku menej ako 30 rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je vyššie iba v odvetví ostatných služieb a v ubytovaní a stravovaní.

Graf č.17

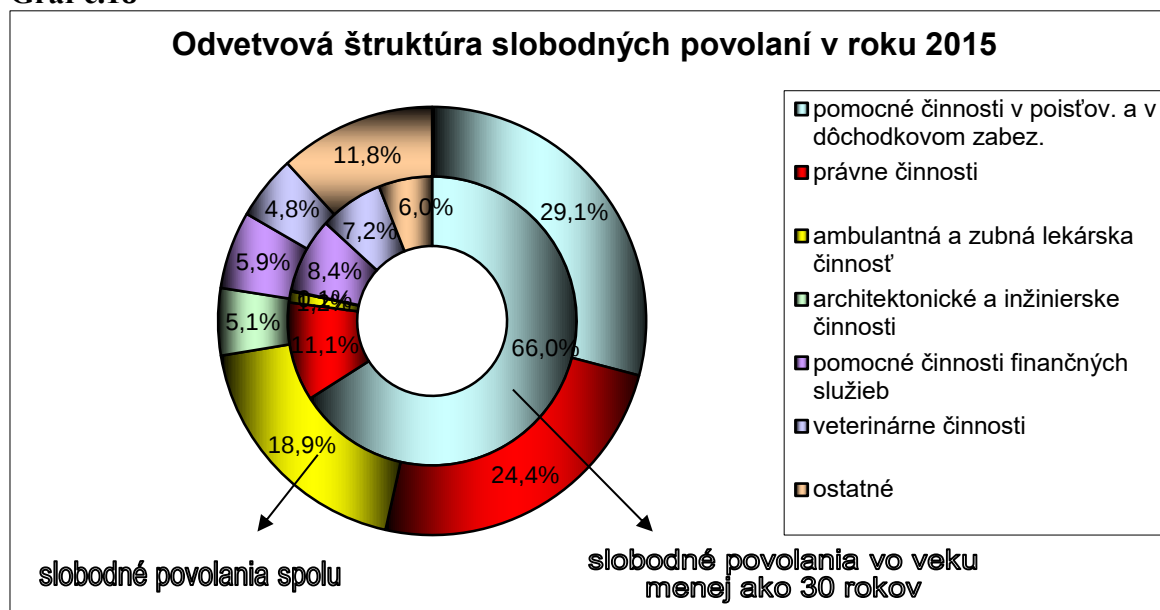

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dve tretiny (66 %) osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (zastúpenie žien bolo 52,1 %), 11,1 % osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo v oblasti právnych činností (zastúpenie žien bolo 53,8 %) a 8,4 % (zastúpenie žien bolo 55,2 %) pôsobilo v oblasti pomocných činností finančných služieb a 7,2 % osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo v oblasti veterinárnych činností (zastúpenie žien bolo 74,4 %).

V porovnaní so štruktúrou oblastí pôsobenia slobodných povolání spolu, pôsobia osoby mladšie ako 30 rokov vo väčšej miere v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení a v oblasti pomocných činností finančných služieb a naopak, najmenej atraktívnou oblasťou pre túto skupinu mladých podnikateľov je oblasť architektonických a inžinierskych činností a ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti.

Graf č.18

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 4 a v grafe č. 19 a č. 20. **Najviac živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo na konci roka 2015 v Žilinskom kraji (20,5 %).** Ostatné kraje sa podieľali na celkovom počte živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov v intervale od 9,1 % v Košickom kraji, do 17,2 % v Prešovskom kraji. Najvyššie zastúpenie mali ženy – živnostníčky vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov v Bratislavskom kraji (32,8 %), v Košickom kraji (26,0 %), v Trnavskom kraji (25,0 %) a v Banskobystrickom kraji (25,0 %).

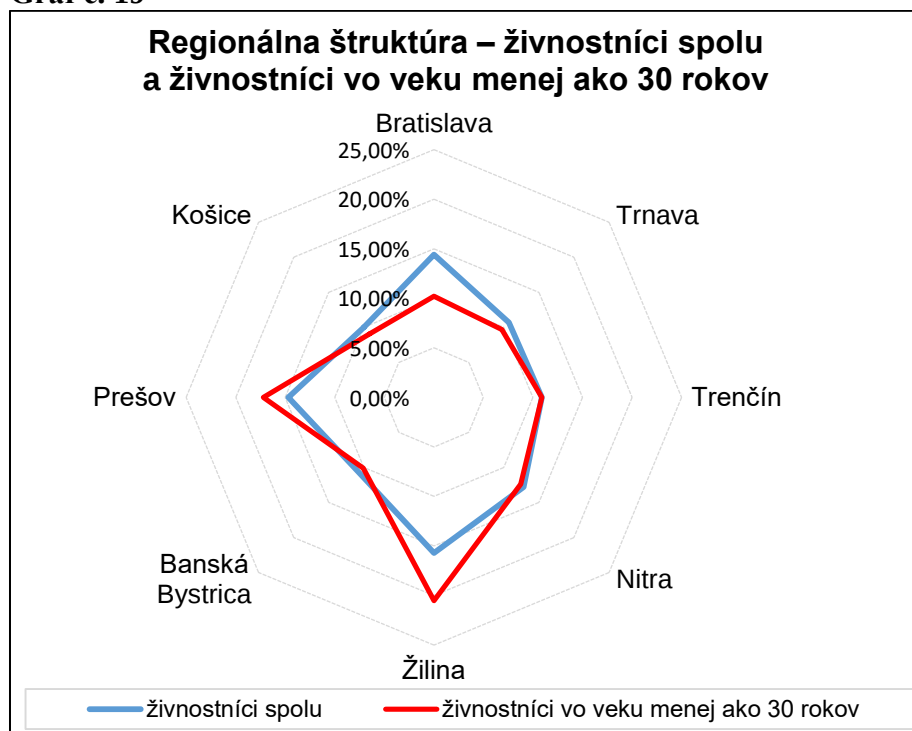
Tab. č. 4: Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Bratislava	14,4%	10,2%	35,1%	32,8%
Trnava	10,7%	9,7%	26,9%	25,0%
Trenčín	10,9%	10,9%	26,9%	22,3%
Nitra	12,8%	12,4%	26,7%	22,7%
Žilina	15,7%	20,5%	22,1%	14,4%
Banská Bystrica	10,7%	10,1%	29,4%	25,0%
Prešov	14,7%	17,2%	21,2%	15,0%
Košice	10,0%	9,1%	31,3%	26,0%
Spolu	100%	100,0%	27,2%	21,4%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie regionálnej štruktúry živnostníkov v roku 2015 je znázornené aj v grafe č. 19. V rámci regionálnej štruktúry živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov je zreteľné vyššie zastúpenie Žilinského (o 4,8 p. b.) a Prešovského kraja (o 2,5 p. b.), v porovnaní so živnostníkmi spolu. Naopak výrazne nižšie zastúpenie v rámci mladých živnostníkov dosiahol najmä Bratislavský kraj (o 4,2 p. b.)

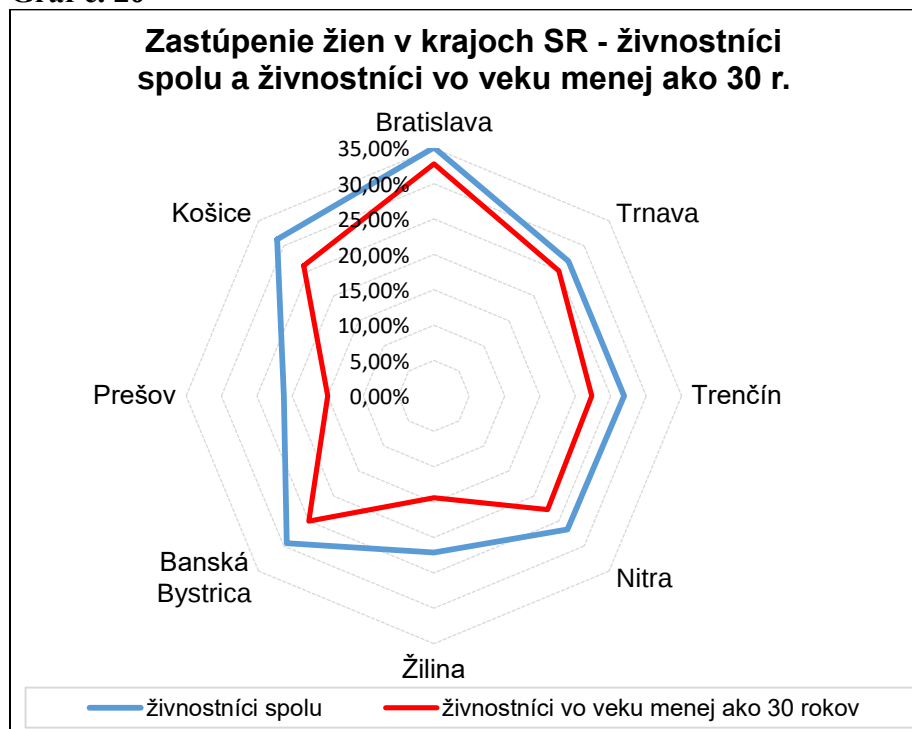
Graf č. 19

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci živnostníkov vo veku menej ako 30 rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je nižšie vo všetkých krajoch SR (graf č. 20).

Graf č. 20

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 5.

Najviac osôb podnikajúcich ako slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov pôsobilo na konci roka 2015 v Bratislavskom (15,8 %) a Banskobystrickom kraji (15,7 %). Najvyššie zastúpenie mali ženy podnikajúce ako slobodné povolania v Žilinskom (60,1 %), Trnavskom (58,7 %) Banskobystrickom kraji (56,3 %).

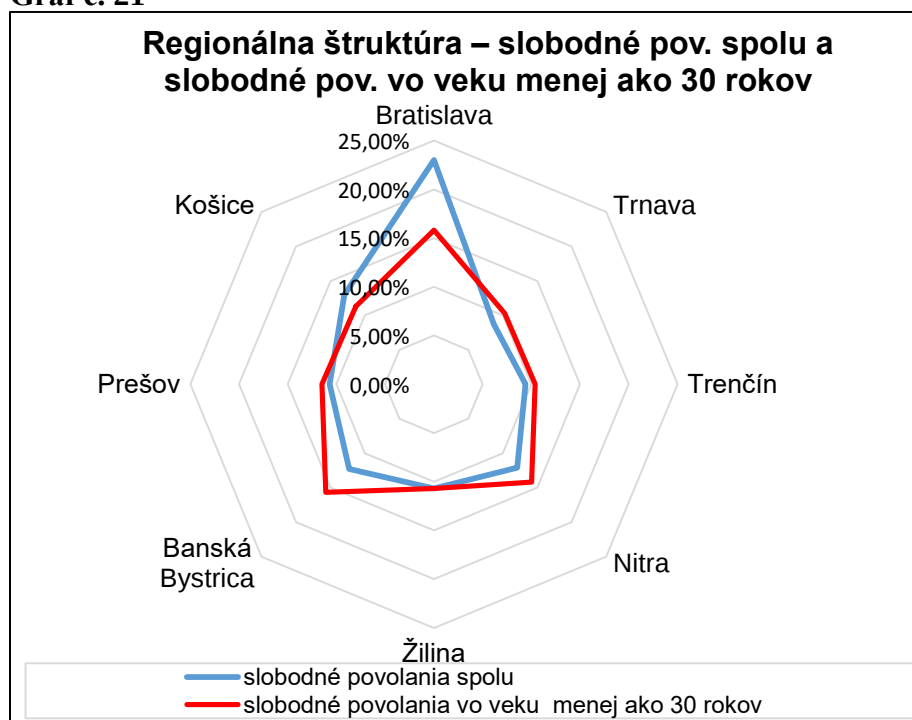
Tab. č. 5: Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Bratislava	23,0%	15,8%	41,5%	42,0%
Trnava	8,7%	10,3%	56,6%	58,7%
Trenčín	9,4%	10,4%	58,2%	54,0%
Nitra	12,1%	14,2%	58,6%	53,4%
Žilina	10,7%	10,7%	57,2%	60,1%
Banská Bystrica	12,3%	15,7%	55,3%	56,3%
Prešov	10,7%	11,5%	51,0%	52,8%
Košice	13,0%	11,3%	53,2%	47,3%
Spolu	100,0%	100,0%	52,4%	52,6%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V grafe č. 21 je znázornené porovnanie regionálnej štruktúry slobodných povolaní. V rámci regionálnej štruktúry slobodných povolaní vo veku menej ako 30 rokov je zreteľné vyššie zastúpenie predovšetkým Banskobystrického kraja (o 3,4 p. b.), ale aj Nitrianskeho (2,1 p. b.), Trnavského (o 1,6 p. b.), či Trenčianskeho kraja (1,0 p. b.). Naopak Bratislavský (o 7,2 p. b.) a Košický kraj (o 1,7 p. b.) dosahujú nižšie zastúpenie v porovnaní so slobodnými povolaniami spolu.

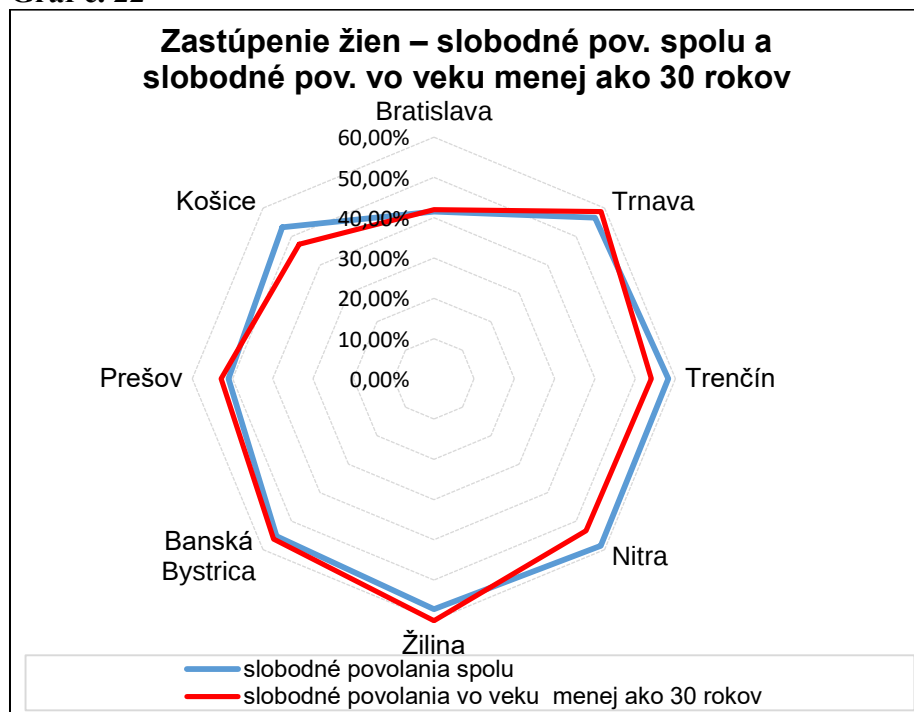
Graf č. 21

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci slobodných povolání vo veku menej ako 30 rokov, v porovnaní so slobodnými povolániami spolu, sa výrazne neodlišuje (graf č. 22). Nižšie zastúpenie majú ženy vo veku menej ako 30 rokov najmä v Košickom (o 5,9 p. b.), Nitrianskom (o 5,2 p. b.), či Trenčianskom kraji (o 4,2 p. b.).

Graf č. 22

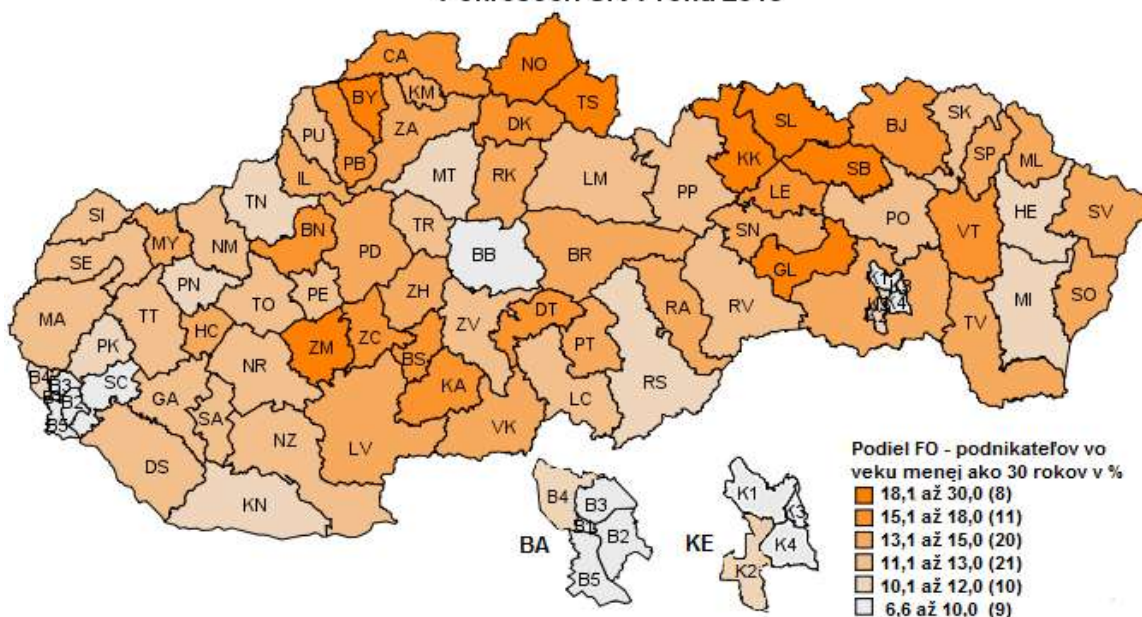

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podiel FO – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte FO – podnikateľov v jednotlivých okresoch SR v roku 2015 je znázornený v mape č.3.

Mapa č. 3

Podiel FO - podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2015

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Najvýraznejším zastúpením podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov sa vyznačujú okresy severného Slovenska, ako je Námestovo (30,0 %), Tvrdošín (22,1 %), Sabinov (21,2 %), Stará Ľubovňa (21,1 %) a Gelnica (20,9 %).

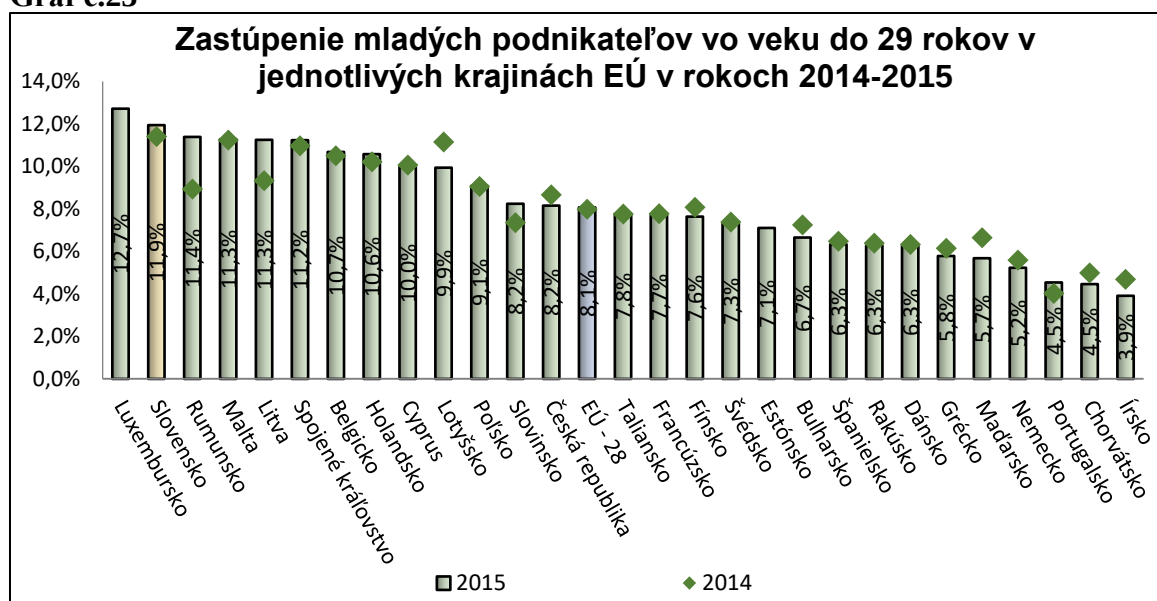
Najmenšie zastúpenie mladých podnikateľov (podiel od 6,6 % do 9,9 %) je v okresoch v rámci miest Bratislava (okrem Bratislava IV), a Košice (okrem Košice II), okresu Senec a Banská Bystrica.

5.1 Porovnanie zastúpenia mladých podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Slovensko sa podľa údajov a metodiky Eurostatu zaraďuje medzi krajiny s najvyšším zastúpením mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov.

V roku 2015 dosiahol na Slovensku podiel týchto podnikateľov 11,9 %, čo je o takmer polovicu vyšší podiel ako v rámci EÚ-28 (8,1 %). Najvyššie zastúpenie mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov bolo zaznamenané v Luxembursku (12,7 %), následne na Slovensku, v Rumunsku (11,4 %), na Malte a Litve (zhodne po 11,3 %) a v Spojenom kráľovstve (11,2 %). Z jednotlivých krajín V4 dosiahol podiel mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov v Poľsku 9,1 %, v Českej republike 8,2 % a v Maďarsku 5,7 %.

Graf č.23

Zdroj: Eurostat, the European Union Labour Force Survey, spracované SBA

5.2 Vybrané postoje mladých obyvateľov k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)

Podľa výsledkov prieskumu GEM takmer polovica (49,8 %) mladých obyvateľov vo veku menej ako 30 rokov považuje podnikanie za vhodnú kariérnu voľbu. **Oproti predchádzajúcemu roku došlo k miernemu nárastu mladých, ktorí považujú podnikanie za vhodnú voľbu kariéry (o 1,4 p. b.).**

Takmer každý druhý (48,6 %) mladý obyvateľ zapojený v prieskume si myslí, že disponuje vhodnými zručnosťami a vedomosťami pre začatie podnikateľskej činnosti. **Sebavedomie podnikateľských schopností mladých medziročne pokleslo (o 2,9 p. b.) a dosiahlo najnižšiu úroveň v rámci sledovaného obdobia.**

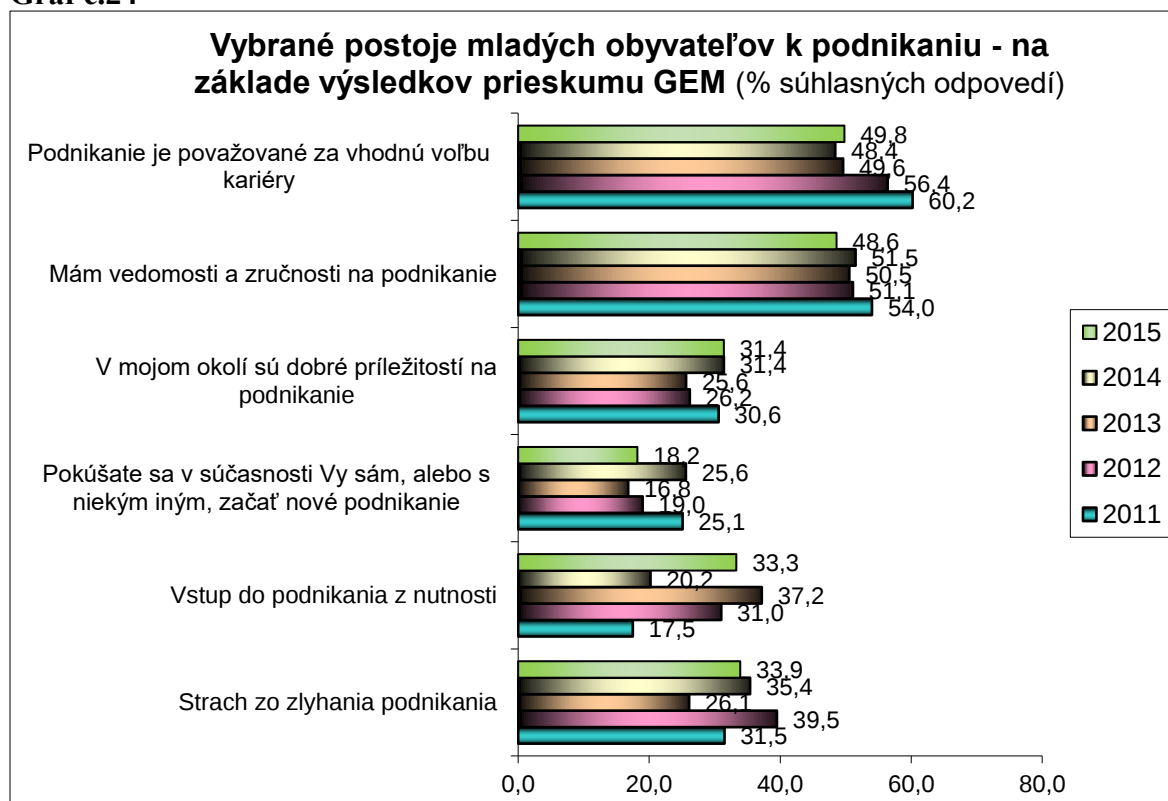
Takmer jedna tretina mladých na Slovensku vníma vhodné príležitosti na podnikanie vo svojom okolí. Vnímanie vhodných príležitostí na podnikanie v kategórii mladých obyvateľov sa medziročne zvýšilo z 25,6 % na 31,4 %.

V roku 2015 došlo k poklesu počiatkovej podnikateľskej aktivity mladých obyvateľov. V medziročnom porovnaní sa percento mladých, ktorí sa sami alebo s niekým iným pokúšajú začať podnikateľskú činnosť znížilo z 25,6 % na 18,2 %.

Jedna tretina mladých (33,3 %), ktorí začali podnikať v roku 2015 vstúpili do podnikania pretože nemali inú možnosť ako sa zamestnať. Oproti roku 2014 ich podiel narástol z 20,2 % na 33,3 %.

Strach zo zlyhania podnikania v kategórii mladých obyvateľov medziročne mierne poklesol z 35,4 % na 33,9 %.

Graf č.24

Zdroj: SBA, spracované na základe výsledkov GEM prieskumu

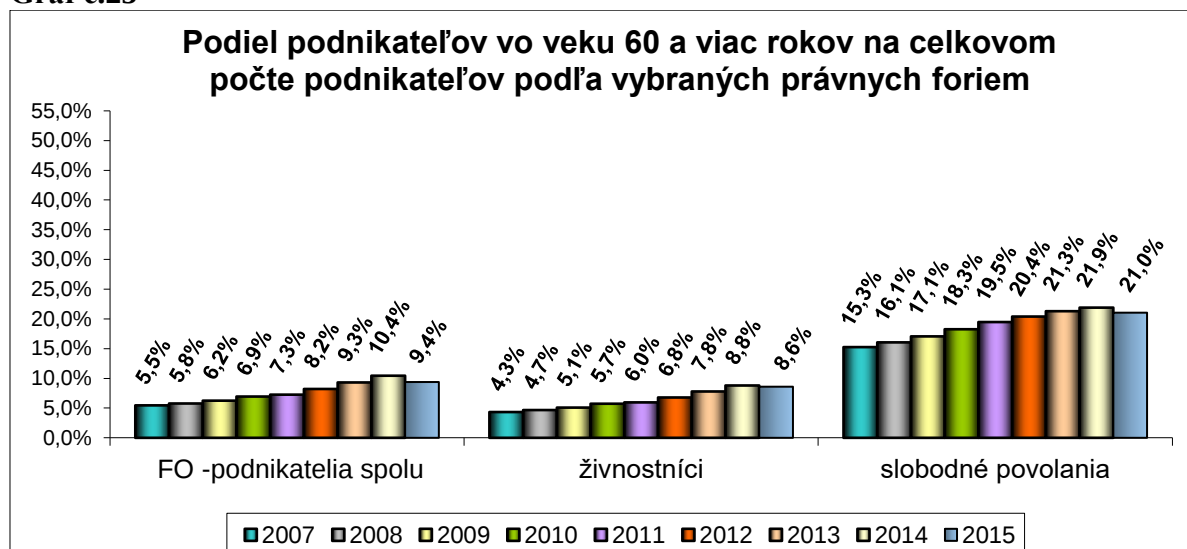
6. Štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov

Demografický vývoj obyvateľstva Slovenska sa vyznačuje postupným starnutím obyvateľstva, ktoré sa prejavuje početným, ako aj relatívnym nárastom populácie vyšších vekových skupín obyvateľstva. V súvislosti s uvedeným vývojom sa stále viac dostáva do popredia otázka využitia ekonomického potenciálu seniorov.

Seniorov označuje za cenný zdroj podnikania aj Európska komisia v „Akčnom pláne pre podnikanie 2020“. Zapájanie seniorov do zakladania podnikov a do podpory nových a existujúcich podnikateľov môže maximalizovať skúsenosti a know-how, ktorými títo ľudia disponujú a ktoré by mohli zostať nevyužitú. Podnikatelia na dôchodku vďaka svojim skúsenostiam môžu jednoduchšie založiť a viesť podnik ako v prípade neskúseného zakladateľa.⁷

V roku 2015 sa prerušil trend nárastu podielu fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov. V medziročnom porovnaní sa ich podiel znížil o 1,0 p. b. na 9,4 %. Medziročný pokles podielu uvedenej kategórie podnikateľov je zreteľný v rámci všetkých právnych foriem fyzických osôb – podnikateľov. Najvyššie zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov bolo zaznamenané v kategórii osôb podnikajúcich formou slobodných povolaní (21,0 %) a u samostatne hospodáriacich roľníkov (19,5 %). V rámci živnostníkov dosiahlo zastúpenie tejto vekovej skupiny 8,6 %. Na zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov malo vplyv aj zavedenie novej metodiky ŠÚ SR pre definovanie aktivity subjektu, vplyvom ktorej sa napríklad medziročne znížil podiel podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v rámci SHR z 45,7 % na 19,5 %. Ako ďalší faktor, ktorý vplýval na pokles zastúpenia podnikateľov vo veku 60 a viac rokov bolo nižšie zastúpenie starších v skupine začínajúcich podnikateľov.

Graf č.25

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Poznámka V grafe nie je uvedená kategória SHR, nakoľko vplyvom zmeny definovania aktivity subjektov v Registri organizácií ŠÚ SR v roku 2015 a zníženiu početnosti SHR došlo k výraznému zníženiu vzájomnej porovnateľnosti údajov.

⁷ **Zdroj:** Európska komisia 2013: Akčný plán pre podnikanie 2020

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:EN:PDF>

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov bolo 67,7 % mužov a 32,3 % žien (čo je o 3,9 p. b. viac ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu). V rámci jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky vo vekovej kategórii 60 a viac rokov najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (48,9 %). 30,4 % podiel mali ženy v rámci živnostníkov a 21,4 % v rámci kategórie samostatne hospodáriacich roľníkov.

Tab. č. 6: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa právnej formy

Rod/právna forma	spolu FO – podnikatelia	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania
muž	67,7%	69,6%	78,6%	51,1%
žena	32,3%	30,4%	21,4%	48,9%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii 60 a viac rokov je uvedená v tabuľke č. 7 a v grafe č. 26. **Z pohľadu jednotlivých odvetví najviac živnostníkov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podniká v obchode** (27,9 %, čo je o 4,2 p. b. ako u živnostníkov spolu), **obchodných službách** (21,4 %, čo je o 6,3 p. b. viac ako u živnostníkov spolu) **a v priemysle** (15,4 %). Naopak najmenej živnostníkov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov pôsobí v oblasti pôdohospodárstva (2,7 %), v ubytovaní a stravovaní (5,6 %) a v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (4,2 %).

Tab. č. 7: Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov

Odvetvie	odvetvová štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov
pôdohospodárstvo	4,0%	2,7%	12,6%	14,0%
priemysel	16,7%	15,4%	13,5%	17,6%
stavebníctvo	23,2%	14,4%	1,9%	2,0%
obchod	23,7%	27,9%	39,0%	38,7%
ubytovanie a stravovanie	3,8%	5,6%	40,7%	41,0%
doprava, informácie	6,1%	4,2%	14,9%	16,0%
obchodné služby	15,1%	21,4%	49,7%	39,4%
ostatné služby	7,3%	8,3%	64,9%	53,7%
Spolu	100,0%	100,0%	27,2%	30,4%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

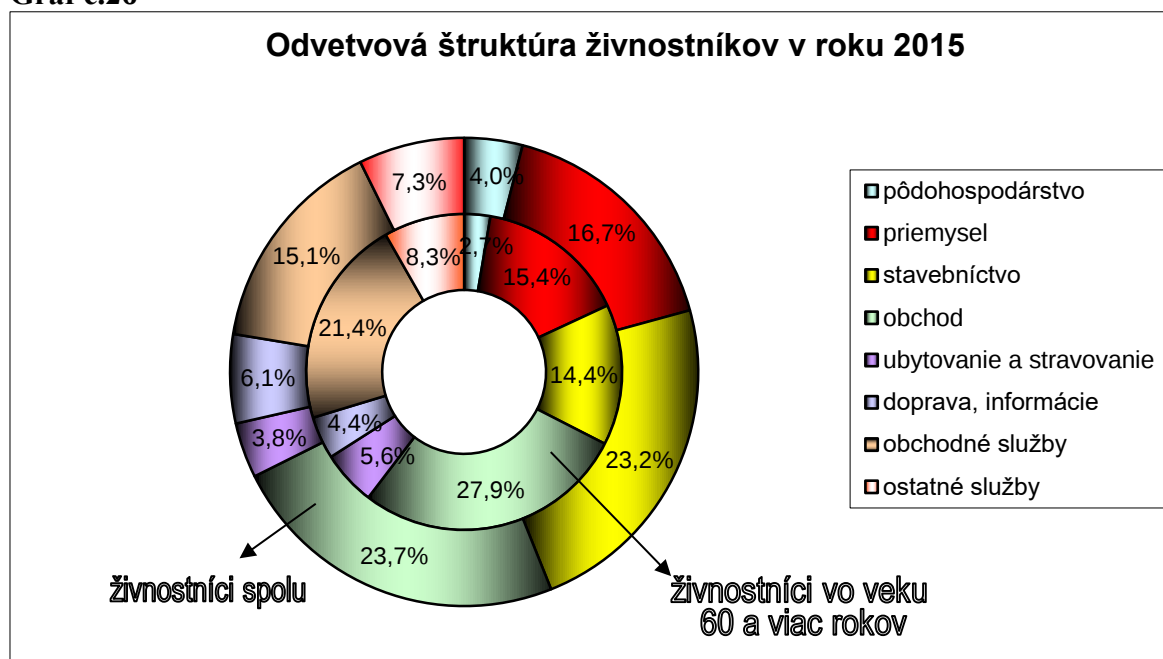
Najväčšie zastúpenie dosahujú ženy živnostníčky vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v odvetví ostatných služieb (53,7 %), v ubytovaní a stravovaní (41,0 %) a v obchode (38,7 %). Naopak najmenšie zastúpenie vo vekovej kategórii 60 a viac rokov majú ženy v stavebníctve (2,0 %), v pôdohospodárstve (14,0 %) a v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (16,0 %).

Na základe prezentovaných hodnôt v tabuľke č. 7 je možné skonštatovať nasledovné:

- pre živnostníkov vo veku 60 a viac rokov sú atraktívnejšie oblasti pre podnikanie v porovnaní so živnostníkmi spolu: obchodné služby, obchod, ubytovanie a stravovania a ostatné služby,

- zastúpenie žien vo veku 60 a viac rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je vyššie v pôdohospodárstve, v priemysle, v ubytovaní a stravovaní a v doprave, informačných a komunikačných činnostiach.

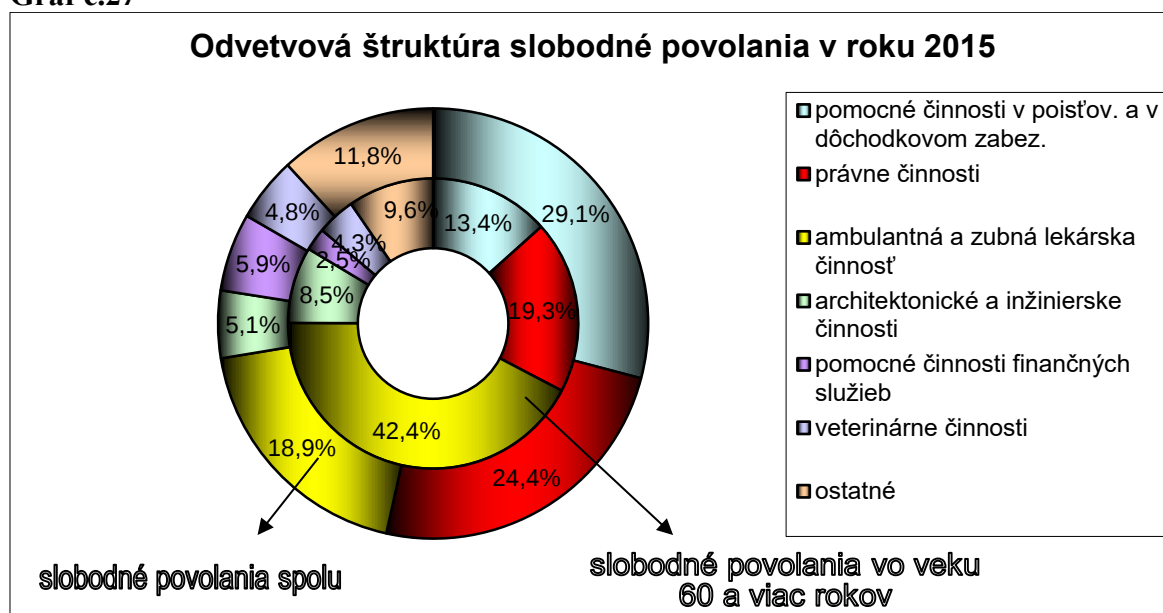
Graf č.26

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

42,4 % osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach vo veku 60 a viac rokov pôsobila v oblasti ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti, (zastúpenie žien bolo 62,3 %), takmer každý piaty (19,3 %) podnikateľ vo veku 60 a viac rokov pôsobil v oblasti právnych činností (zastúpenie žien bolo 36,5 %) a 13,4 % podnikateľov vo veku 60 a viac rokov pôsobilo v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (zastúpenie žien bolo 66,6 %). V porovnaní so štruktúrou oblastí pôsobenia slobodných povolanií spolu, pôsobia osoby vo veku 60 a viac rokov vo väčšej miere v oblasti ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti a v oblasti architektonických a inžinierskych činností.

Graf č.27

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 8. **Každý piaty živnostník vo veku 60 a viac rokov pôsobil v Bratislavskom kraji (20,7 %).** Ostatné kraje sa podieľali na celkovom počte živnostníkov vo veku 60 a viac rokov v intervale od 10,5 % v Trnavskom a Trenčianskom kraji do 12,3 % v Nitrianskom kraji. Vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR mali ženy – živnostníčky vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v Banskobystrickom kraji (33,9 %), v Košickom kraji (33,2 %) a v Bratislavskom kraji (32,6 %).

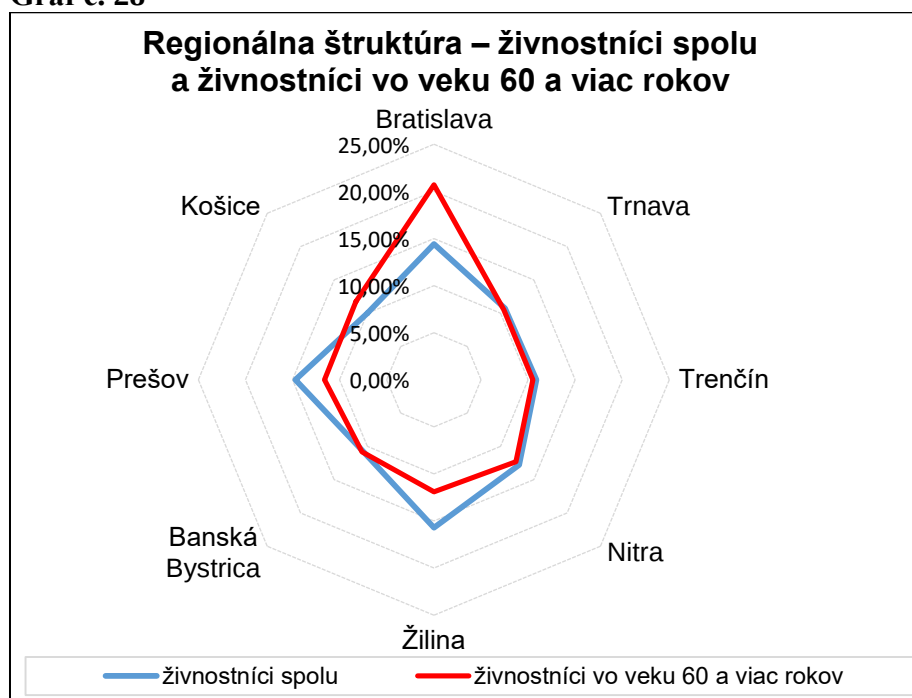
Tab. č. 8: Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov	živnostníci spolu	živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Bratislava	14,4%	20,7%	35,1%	32,6%
Trnava	10,7%	10,5%	26,9%	28,5%
Trenčín	10,9%	10,5%	26,9%	29,7%
Nitra	12,8%	12,3%	26,7%	29,8%
Žilina	15,7%	11,9%	22,1%	29,3%
Banská Bystrica	10,7%	10,8%	29,4%	33,9%
Prešov	14,7%	11,6%	21,2%	24,6%
Košice	10,0%	11,7%	31,3%	33,2%
Spolu	100%	100,0%	27,2%	30,4%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie regionálnej štruktúry živnostníkov je znázornené aj v grafe č. 28. Bratislavský a Košický kraj dosahujú v rámci živnostníkov vo veku 60 a viac rokov vyššie zastúpenie (o 6,3 p. b., resp. o 1,7 p. b.) v porovnaní so živnostníkmi spolu. Naopak nižšie zastúpenie majú v rámci regionálnej štruktúry živnostníkov vo veku 60 a viac rokov Žilinský (o 3,8 p. b.) a Prešovský kraj (o 3,1 p. b.).

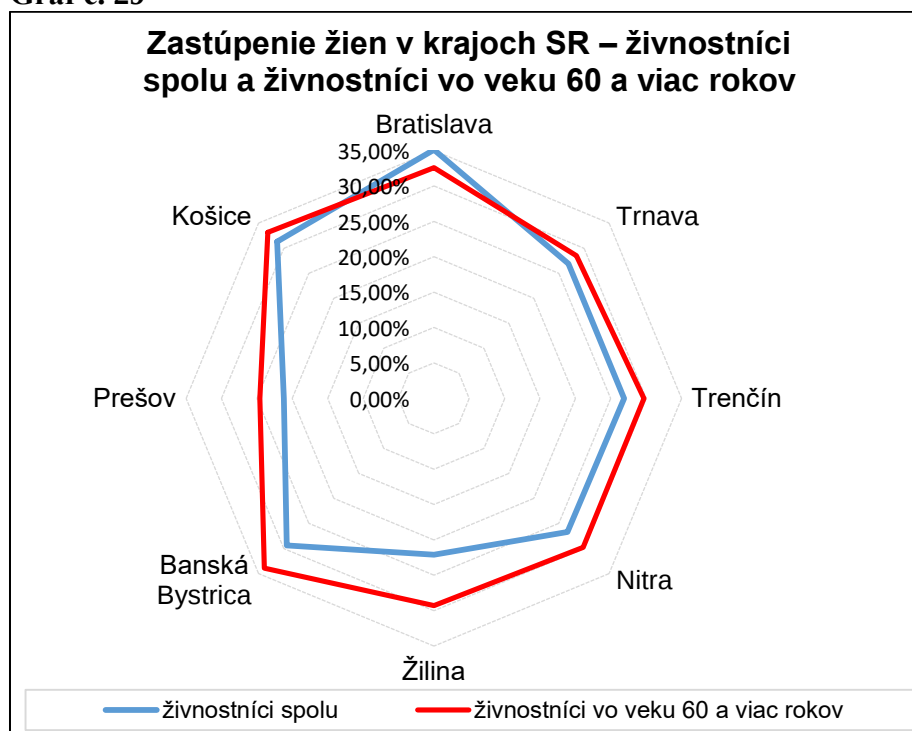
Graf č. 28

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci živnostníkov vo veku 60 a viac rokov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, dosahuje vyššie hodnoty takmer vo všetkých krajoch SR, okrem Bratislavského kraja (menej o 2,5 p. b.).

Graf č. 29

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa jednotlivých regiónov je uvedené v tabuľke č. 9.

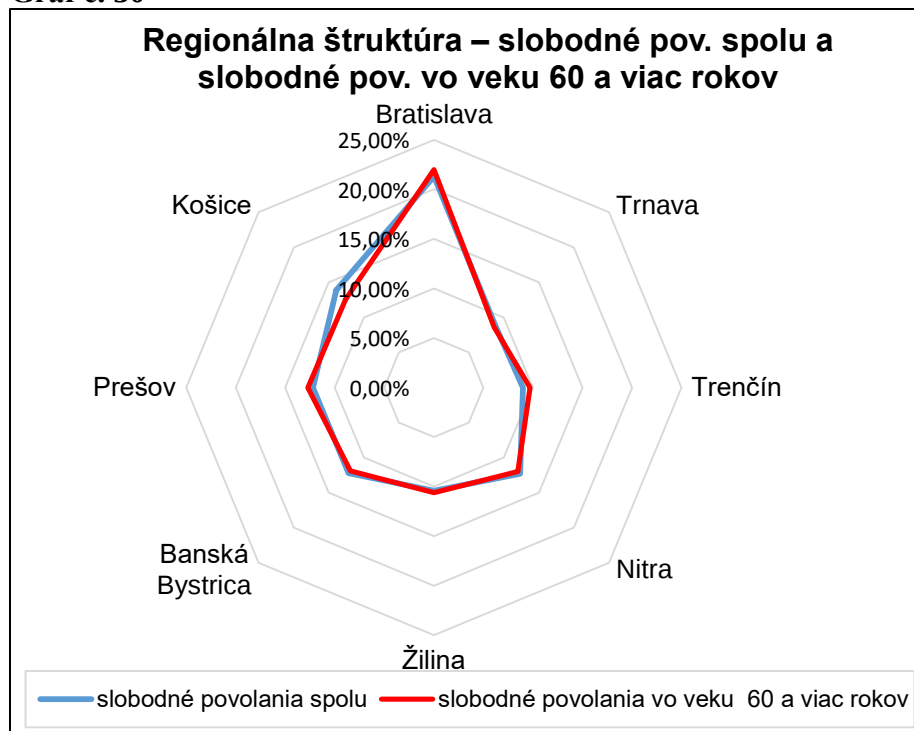
Tab. č. 9: Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov

Región	regionálna štruktúra		zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov	slobodné povolania spolu	slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Bratislava	21,3%	22,0%	41,5%	41,4%
Trnava	8,8%	8,6%	56,6%	53,8%
Trenčín	9,0%	9,7%	58,2%	51,9%
Nitra	12,3%	12,0%	58,6%	53,2%
Žilina	10,4%	10,6%	57,2%	51,2%
Banská Bystrica	12,2%	11,9%	55,3%	50,3%
Prešov	12,2%	12,7%	51,0%	48,4%
Košice	13,9%	12,6%	53,2%	49,2%
Spolu	100,0%	100,0%	52,4%	48,9%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Regionálna štruktúra slobodných povolání spolu a slobodných povolání vo veku 60 a viac rokov nevykazuje výrazné odlišnosti (graf č. 30).

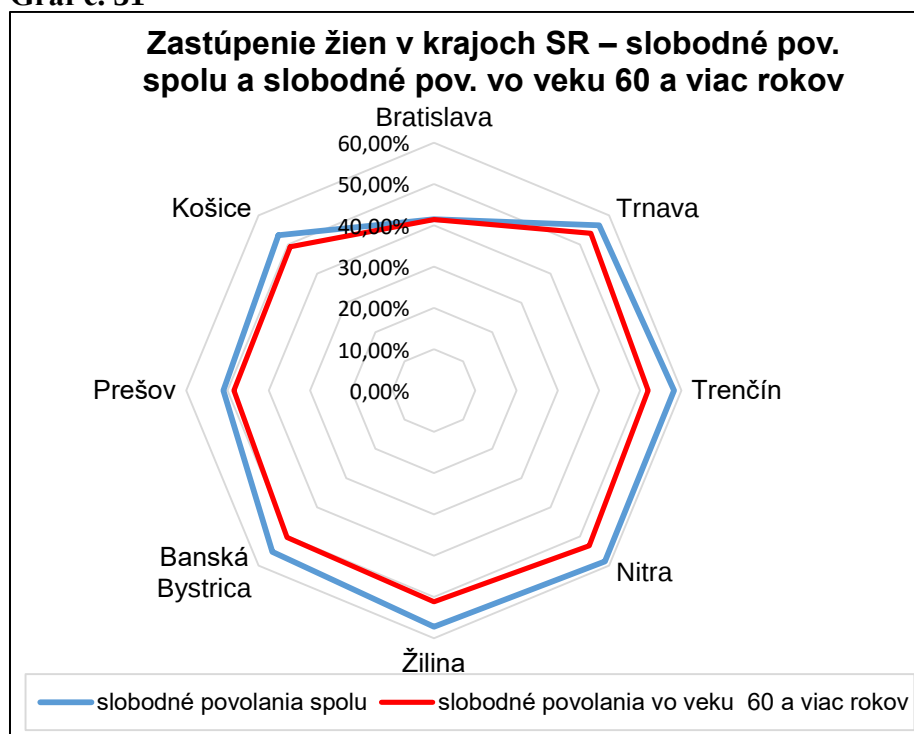
Graf č. 30

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci slobodných povolání vo veku 60 a viac rokov, v porovnaní so slobodnými povolániami spolu, dosahuje nižšie hodnoty vo všetkých krajoch SR, najmä v Trenčianskom (o 6,3 p. b.) a v Žilinskom kraji (o 6,0 p. b.).

Graf č. 31

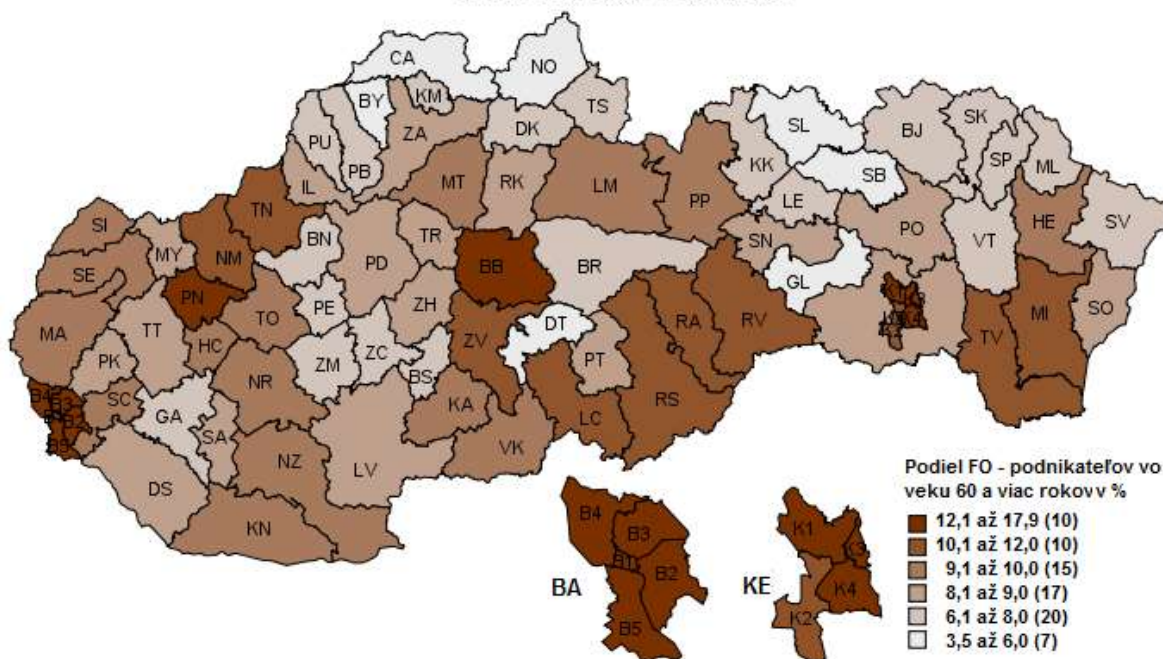
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v jednotlivých okresoch SR v roku 2015 je znázornené v mape č.4. **Najvyšší podiel FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je v okresoch v rámci hlavného mesta Bratislava** (od 12,4 % v BA IV po 17,9 % v BA I), v **okrese Košice III** (17,7 %), **Košice IV** (15,5 %), **Košice I** (13,5 %), **Banská Bystrica** (12,2 %) a **Piešťany** (12,1 %).

Okresy severného Slovenska sa naopak vyznačujú najnižším zastúpením FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov (napr.: Námestovo 3,5 %, Sabinov 4,4 %, Čadca 4,9 %, Stará Ľubovňa 5,2 %, Gelnica 5,3 %). Nízke zastúpenie starších podnikateľov majú aj okresy Detva a Bytča (zhodne po 5,9 %).

Mapa č. 4

Podiel FO - podnikateľov vo veku 60 a viac rokov na celkovom počte FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2015

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

6.1 Porovnanie zastúpenia podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov v SR s ostatnými krajinami EÚ

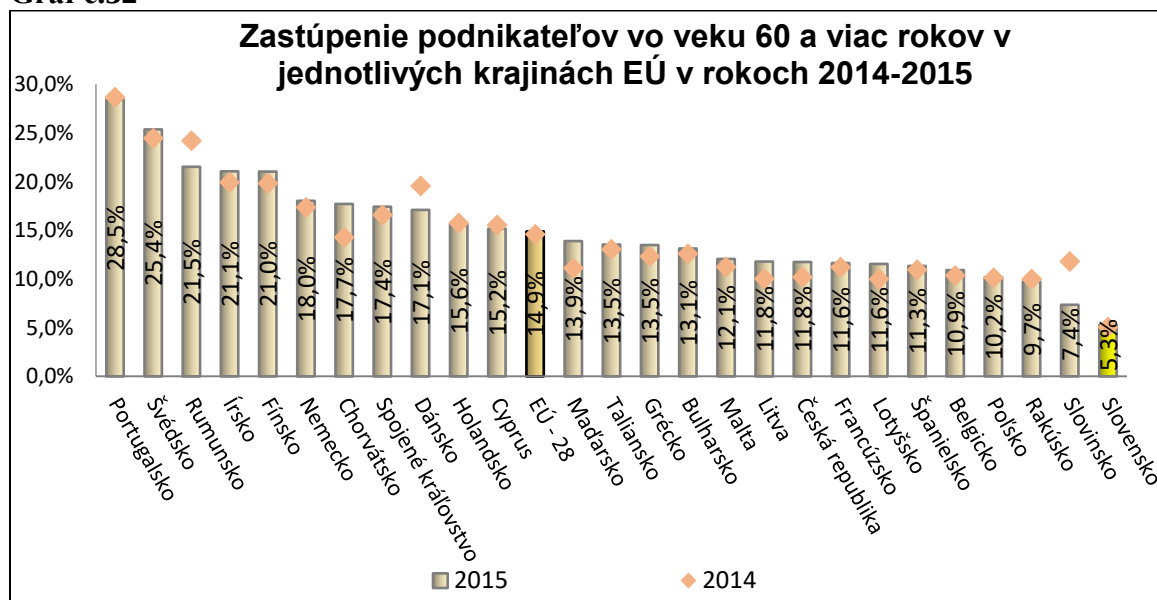
Podľa metodiky a údajov Eurostatu **dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov** (5,3 %)⁸ v rámci krajín EÚ. Zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v rámci krajín EÚ – 28 (14,9 %) je takmer trojnásobne vyššie ako na Slovensku.

⁸ Rozdielna úroveň zastúpenia podnikateľov vo veku 60 a viac rokov na Slovensku podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR a Eurostatu je vo významnej miere spôsobená metodologickými odlišnosťami spracovania týchto údajov.

Podpriemerné zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je charakteristickou črtou vekovej štruktúry podnikateľov aj v ostatných krajinách V4. V Poľsku je uvedený podiel podnikateľov 10,2 %, v Českej republike 11,8 % a v Maďarsku 13,9 %.

Krajiny s najvyšším zastúpením podnikateľov vo veku 60 a viac rokov sú Portugalsko (28,5 %), Švédsko (25,4 %) a Rumunsko (21,5 %).

Graf č.32

Zdroj: Eurostat, the European Union Labour Force Survey, spracované SBA

6.2 Vybrané postoje starších obyvateľov (60+) k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)

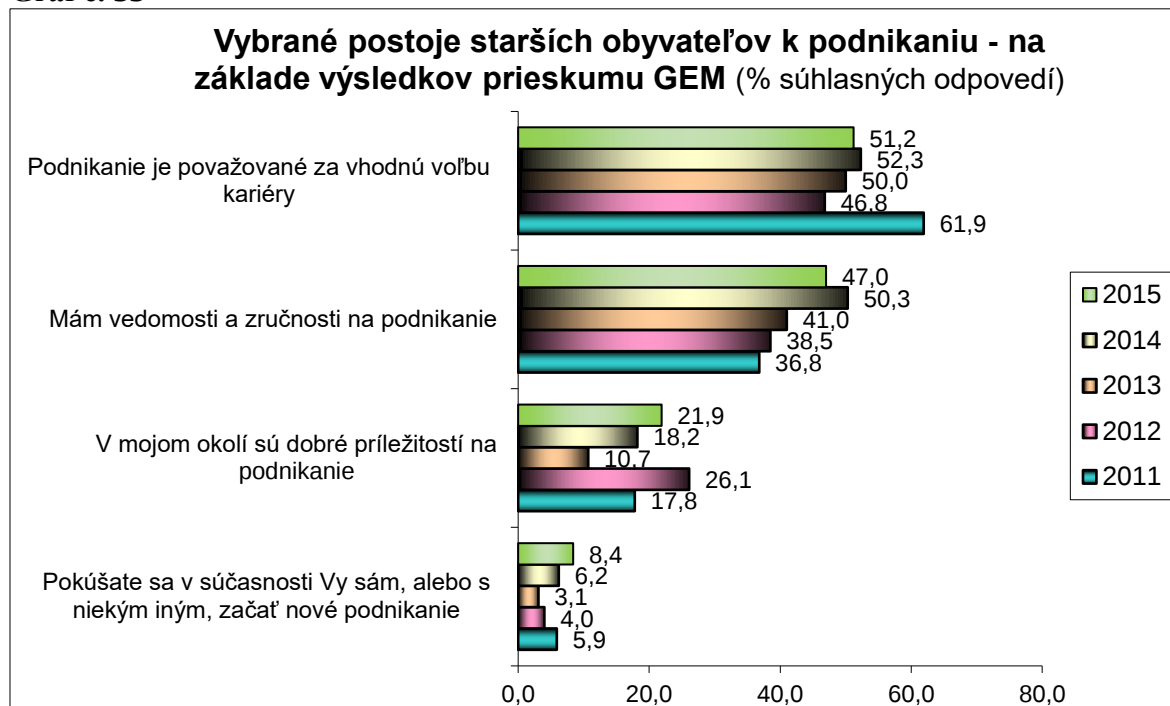
Podľa výsledkov prieskumu GEM **viac ako polovica** (51,2 %) obyvateľov vo veku 60 a viac rokov považuje **podnikanie za vhodnú voľbu kariéry**. V medziročnom porovnaní sa podiel uvedenej skupiny obyvateľov znížil o 1,1 p. b.

Takmer polovica (47,0 %) obyvateľov vo veku 60 a viac rokov si myslí, že disponuje vhodnými zručnosťami a vedomosťami pre začatie podnikateľskej činnosti. **Sebavedomie podnikateľských schopností starších obyvateľov sa v medziročnom porovnaní znížilo** z 50,3 % na 47,0 %.

Vnímanie vhodných podnikateľských príležitostí vo svojom okolí sa v skupine starších obyvateľov medziročne zvýšilo (z 18,2 % na 21,9 %).

Počiatková podnikateľská aktivita obyvateľov vo veku 60 a viac rokov sa podľa výsledkov prieskumu GEM medziročne zvýšila (zo 6,2 % na 8,4 %).

Graf č. 33

Zdroj: SBA, spracované na základe výsledkov GEM prieskumu

7. Rodová a veková štruktúra začínajúcich FO – podnikateľov

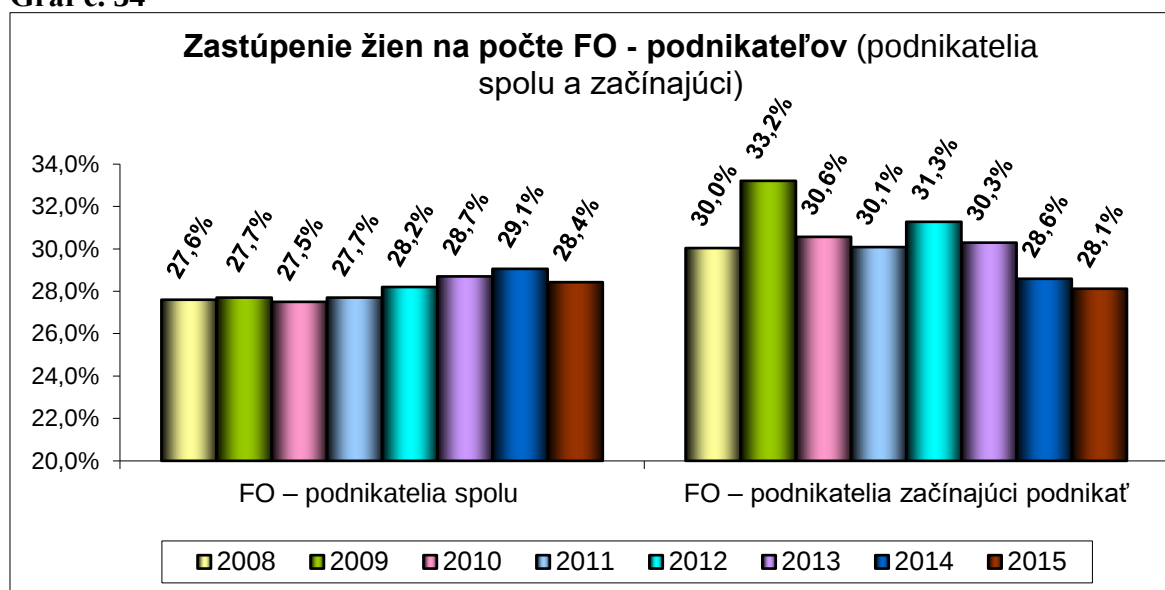
V tejto časti materiálu je prezentovaná analýza rodovej a vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov, ktorí začali svoju podnikateľskú činnosť v priebehu roku 2015 podľa predbežných údajov⁹ spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR.

7.1 Rodová štruktúra začínajúcich podnikateľov

V roku 2015 pokračoval trend poklesu podielu žien v rámci kategórie začínajúcich podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa znížil podiel žien v kategórii začínajúcich podnikateľov o 0,5 p. b. Podiel žien v kategórii začínajúcich podnikateľov klesá každoročne od roku 2012, kedy dosiahol 31,3 %. Trend poklesu počiatkovej podnikateľskej aktivity potvrdzujú aj výsledky GEM prieskumu, podľa ktorého sa podiel žien na celkovej počiatkovej podnikateľskej aktivite v roku 2015 znížil na 33 %, pričom v roku 2014 dosiahol 34 % a v roku 2013 až 38 %.

V roku 2015 bolo z celkového počtu začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov 71,9 % mužov a 28,1 % žien (čo je o 0,3 p. b. menej ako v rámci FO - podnikateľov spolu).

Graf č. 34

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

57,4 % podiel dosahovali ženy, začínajúce podnikateľky v roku 2015, u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach. U začínajúcich samostatne hospodáriacich roľníkov mali zastúpenie 33,0 % a u živnostníkov 25,6 %. Pri porovnaní zastúpenia žien u začínajúcich podnikateľov, v porovnaní s celkovou skupinou podnikateľov, môžeme pozorovať výraznejšie zastúpenie žien v rámci slobodných povolanií (o 5 p. b.) a samostatne hospodáriacich roľníkov (o 10,5 p. b.). Pri začínajúcich živnostníkoch bol podiel žien naopak nižší (o 1,6 p. b.) ako u celkovej skupiny živnostníkov.

⁹ V Registri organizácií ŠÚ SR nie sú zapracované všetky vzniknuté a zaniknuté subjekty za druhý polrok 2015.

Tab. č. 10: Rodové zloženie začínajúcich podnikateľov – fyzických osôb, ktorí začali podnikat' v priebehu roka 2015

Rod/právna forma	spolu FO – podnikatelia	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania
muž	71,9%	74,4%	67,0%	42,6%
žena	28,1%	25,6%	33,0%	57,4%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v rámci začínajúcich živnostníkov v roku 2015 podľa jednotlivých odvetví je prezentované v tabuľke č. 11. **Najvyšší podiel dosahujú novo začínajúce ženy živnostníčky v odvetví ostatných služieb (68,3 %), ubytovania a stravovania (50,5 %), obchodných služieb (49,2 %) a v obchode (42,7 %).** Naopak najmenšie zastúpenie v kategórii novo začínajúcich živnostníkov majú ženy v stavebníctve (2,4 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (9,5 %), v priemysle (11,8 %), a v pôdohospodárstve (30,5 %).

V roku 2015 dosiahlo zastúpenie žien v kategórii začínajúcich živnostníkov v porovnaní s celkovou skupinou živnostníkov vyššie hodnoty predovšetkým v odvetví pôdohospodárstva (o 17,9 p. b.), ubytovania a stravovania (o 9,8 p. b.), obchodu (o 3,7 p. b.) a ostatných služieb (o 3,4 p. b.).

Tab. č. 11: Zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2015

Odvetvie	zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	začínajúci živnostníci v roku 2015
pôdohospodárstvo	12,6%	30,5%
priemysel	13,5%	11,8%
stavebníctvo	1,9%	2,4%
obchod	39,0%	42,7%
ubytovanie a stravovanie	40,7%	50,5%
doprava, informácie	14,9%	9,5%
obchodné služby	49,7%	49,2%
ostatné služby	64,9%	68,3%
Spolu	27,2%	25,6%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie mali začínajúce ženy v rámci slobodných povolání v oblasti pomocných činností finančných služieb (72,2 %), veterinárnych činností (72,2 %) a pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (58,9 %).

Tab. č. 12: Zastúpenie žien osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach – slobodné povolania spolu a začínajúce v roku 2015

Odvetvie	zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	začínajúce slobodné povolania v roku 2015
pomocné činnosti v poisťov. a v dôchodkovom zabez.	62,1%	58,9%
právne činnosti	45,2%	48,6%
ambulantná a zubná lekárska činnosť	63,2%	47,8%
architektonické a inžinierske činnosti	20,7%	21,1%
pomocné činnosti finančných služieb	74,5%	72,2%
veterinárne činnosti	34,5%	72,5%
ostatné	36,0%	46,3%
Spolu	52,4%	57,4%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie žien v rámci začínajúcich živnostníkov bolo v roku 2015 zaznamenané v Bratislavskom kraji (38,1 %). V ostatných krajoch bolo zastúpenie žien v intervale od 16,5 % v Prešovskom kraji do 30,8 % v Trnavskom kraji. Zastúpenie žien v kategórii začínajúcich živnostníkov podľa jednotlivých regiónov je uvedená v tabuľke č. 13.

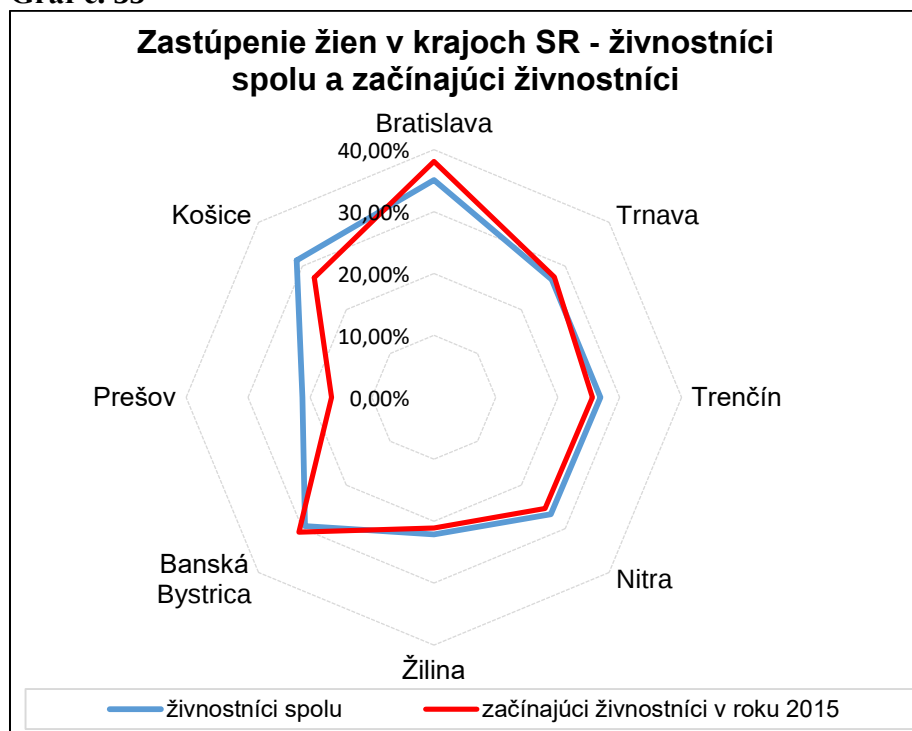
Tab. č. 13: Zastúpenie žien podľa krajov SR – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2015

Odvetvie	zastúpenie žien	
	živnostníci spolu	začínajúci živnostníci v roku 2015
Bratislava	35,1%	38,1%
Trnava	26,9%	27,5%
Trenčín	26,9%	25,6%
Nitra	26,7%	25,4%
Žilina	22,1%	21,1%
Banská Bystrica	29,4%	30,8%
Prešov	21,2%	16,5%
Košice	31,3%	27,3%
Spolu	27,2%	25,6%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zastúpenie žien v kategórii začínajúcich živnostníkov, v porovnaní so živnostníkmi spolu, je vyššie predovšetkým v Bratislavskom kraji (o 3,0 p. b.). Naopak nižšie zastúpenie je zreteľné v Prešovskom (o 4,7 p. b.) a v Košickom kraji (o 4,0 p. b.).

Graf č. 35

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyššie zastúpenie mali začínajúce ženy podnikat' v roku 2015 v rámci slobodných povolání v Trnavskom kraji (63,6 %), v Nitrianskom kraji (60,9 %) a v Žilinskom kraji (60,3 %). V ostatných krajoch sa pohybovali v intervale od 46,7 % (Bratislavský kraj) 59,8 % (Bansko-bystrický kraj).

Zastúpenie žien v kategórii začínajúcich slobodných povolání, v porovnaní so slobodnými povoláním spolu, je vyššie hlavne v Trnavskom (o 7,0 p. b.), v Bratislavskom (o 5,2 p. b.) a Bansko-bystrickom kraji (o 4,5 p. b.).

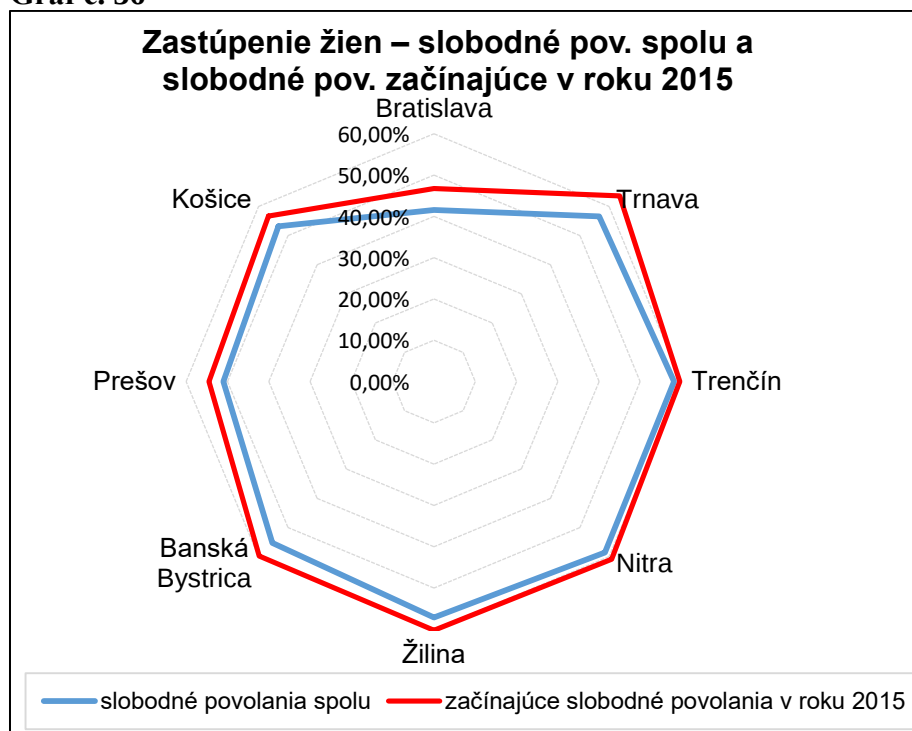
Tab. č. 14: Zastúpenie žien – slobodné povolania spolu a osoby začínajúce podnikat' ako slobodné povolania v roku 2015

Región	zastúpenie žien	
	slobodné povolania spolu	začínajúce slobodné povolania v roku 2015
Bratislava	41,5%	46,7%
Trnava	56,6%	63,6%
Trenčín	58,2%	59,6%
Nitra	58,6%	60,9%
Žilina	57,2%	60,3%
Banská Bystrica	55,3%	59,8%
Prešov	51,0%	54,5%
Košice	53,2%	56,7%
Spolu	52,4%	57,2%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚSR

Zastúpenie žien v kategórii začínajúcich slobodných povolání, v porovnaní so slobodnými povolaniami spolu, je vyššie hlavne v Trnavskom (o 7,0 p. b.), v Bratislavskom (o 5,2 p. b.) a Banskobystrickom kraji (o 4,5 p. b.).

Graf č. 36

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

7.2 Veková štruktúra začínajúcich podnikateľov

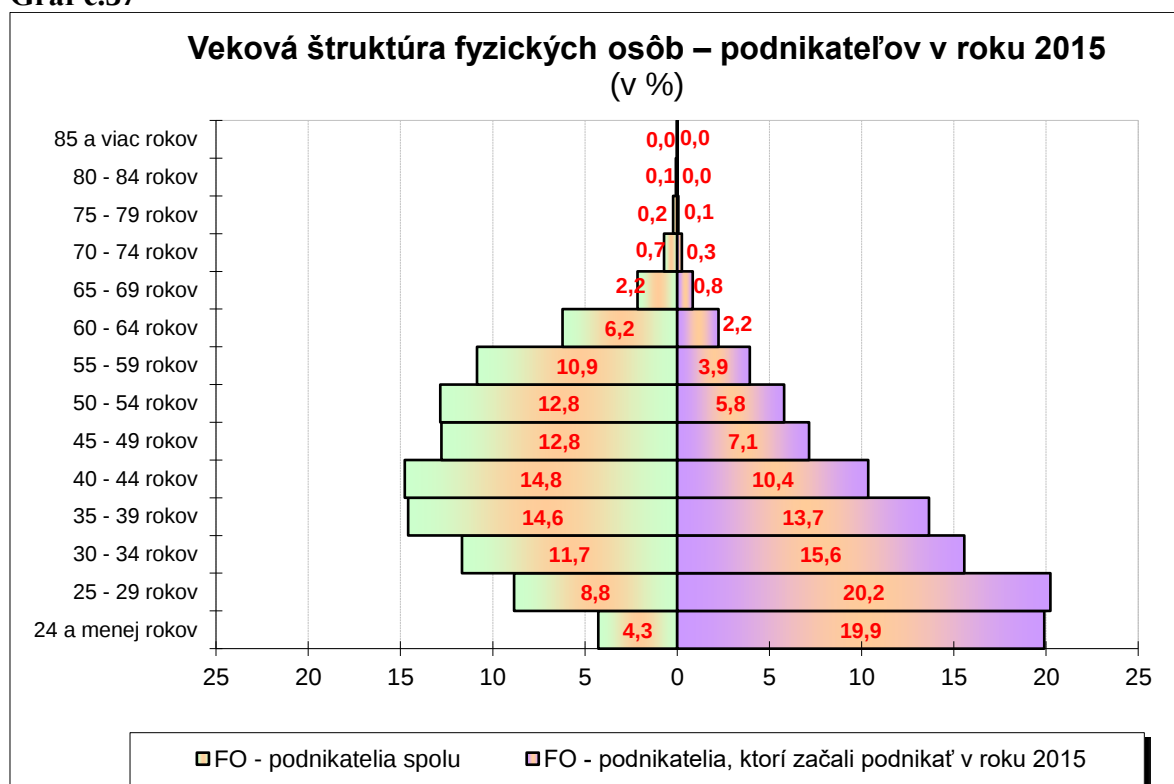
Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov uvedená v tabuľke č.15 a v grafe č. 37 prezentuje obraz o vekovom zložení začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov podľa jednotlivých vekových kategórií.

Podľa spracovaných údajov bolo **najviac začínajúcich fyzických osôb - podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (40,1 %)**, následne v kategórii 30 až 39 rokov (29,2 %), v kategórii 40 až 49 rokov (17,5 %) a v kategórii 50 až 59 rokov (9,7 %). **Podiel začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov tvoril len 3,4 %.**

Tab. č. 15: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2015 podľa pohlavia – podnikatelia spolu a podnikatelia začínajúci v roku 2015

Vek	Fyzické osoby – podnikatelia spolu			Fyzické osoby – podnikatelia začínajúci v roku 2015		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Vek menej ako 30	13,1%	14,1%	10,6%	40,1%	42,5%	34,2%
Vek 30-39	26,3%	27,2%	23,9%	29,2%	28,9%	30,0%
Vek 40-49	27,5%	27,1%	28,6%	17,5%	16,7%	19,7%
Vek 50-59	23,7%	22,7%	26,2%	9,7%	8,9%	11,9%
Vek 60-69	8,4%	7,9%	9,5%	3,1%	2,8%	3,8%
Vek 70-79	0,9%	0,9%	1,1%	0,3%	0,2%	0,5%
Vek 80 a viac	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

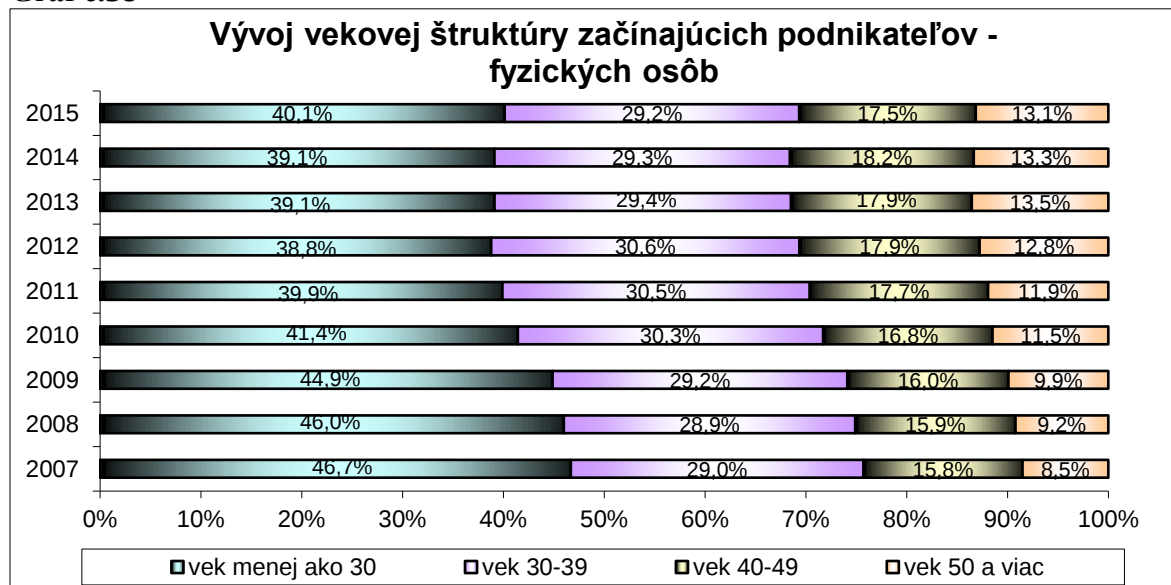
Graf č.37

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci vekovej štruktúry začínajúcich podnikateľov – fyzických osôb dochádza po predchádzajúcich poklesoch (či stagnácii) k nárastu podielu mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov (o 1,0 p. b.), čo je sprevádzané poklesom zastúpenia vyšších vekových skupín podnikateľov.

Oproti roku 2007 je zastúpenie začínajúcich podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov stále nižšie o 6,6 p. b. Zastúpenie 50 a viac ročných podnikateľov je v porovnaní s rokom 2007 vyššie o 4,6 p. b.

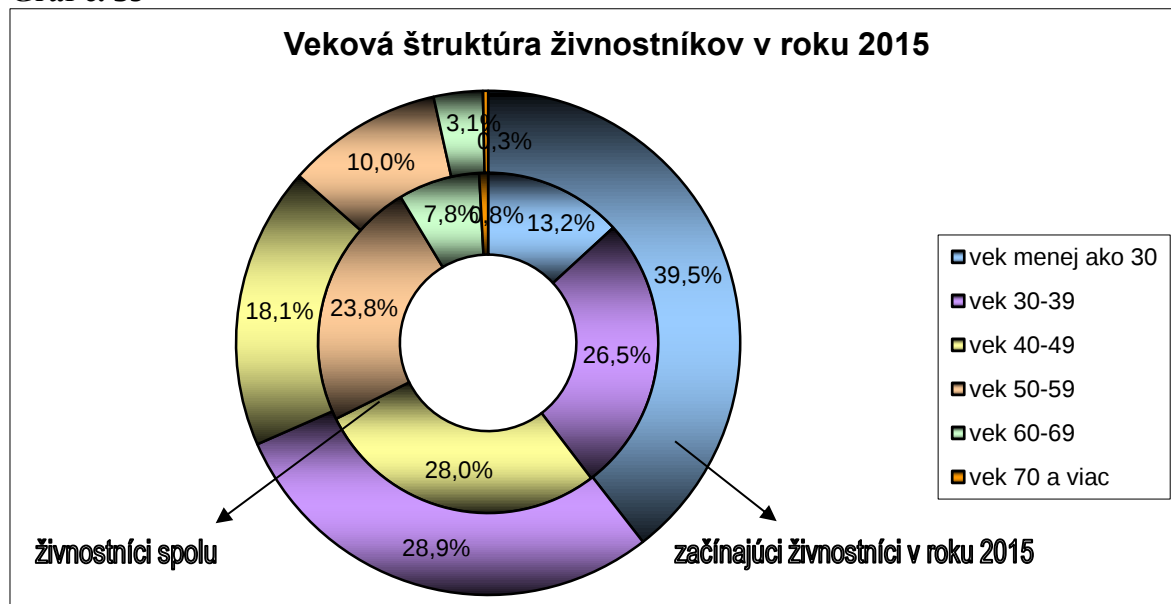
Graf č.38

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2015 bolo vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov trojnásobne viac začínajúcich živnostníkov (resp. o 26,3 p. b. viac) ako v celkovej populácii živnostníkov. Vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov o 2,4 p. b. viac a naopak menej vo vekových kategóriách 40 až 49 rokov (o 9,9 p. b.), 50 až 59 rokov (o 13,8 p. b.) a vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (o 5,1 p. b.).

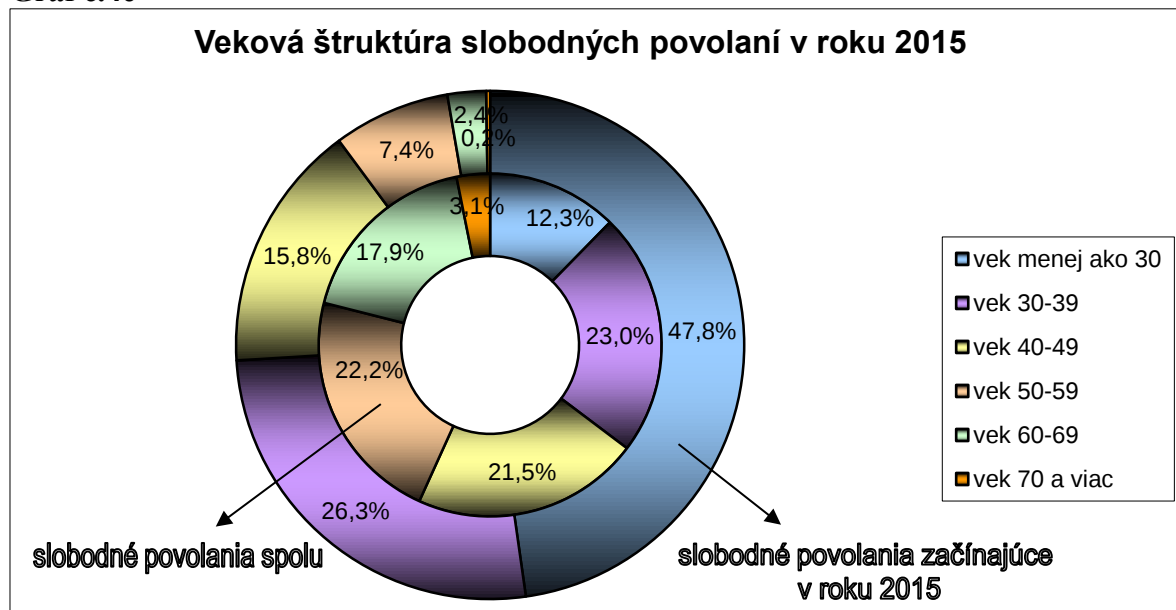
Graf č. 39

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu osôb, ktoré začali v roku 2015 podnikat' ako slobodné povolania bola takmer jedna polovica (47,8 %) vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov, viac ako jedna štvrtina (26,3 %) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov, 15,8 % vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov, 7,4 % vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov a 2,6 % vo vekovej kategórii viac ako 60 rokov.

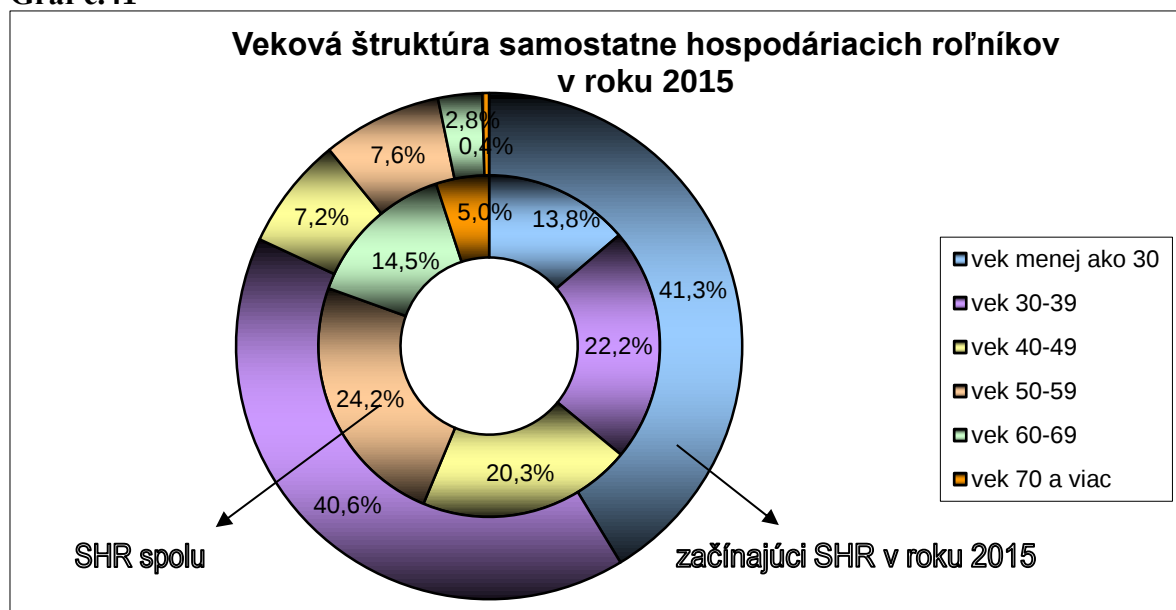
Graf č.40

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí začali v roku 2015 podnikat' bolo 41,3 % vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov, 40,6 % vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov, 7,2 % vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov, 7,6 % vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov a 3,2 % vo vekovej kategórii viac ako 60 rokov.

Graf č.41

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

8. Záver

Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov

V roku 2015 došlo k prerušeniu rastového trendu podielu žien na celkovom počte aktívnych fyzických osôb – podnikateľov. Po predchádzajúcom päť ročnom náraste sa podiel žien v medziročnom porovnaní znížil o 0,7 p. b. Hlavným dôvodom uvedeného poklesu podielu žien môže byť niekoľko ročný klesajúci trend zastúpenia žien v kategórii začínajúcich podnikateľov.

Z celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR bolo 71,6 % mužov a 28,4 % žien (96,2 tisíc).

Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy – podnikateľky u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (52,4 %). Podstatne nižšie zastúpenie mali v rámci živnostníkov (27,2 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (22,5 %).

V rámci jednotlivých odvetví dosiahli ženy živnostníčky najvyšší podiel v odvetví ostatných služieb (64,9 %; sekcia SK NACE P až S), obchodných služieb (49,7 %; sekcia SK NACE K až N), v ubytovaní a stravovaní (40,7 %) a v obchode (39,0 %).

Vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR majú ženy podnikajúce formou slobodných povolání v oblasti pomocných činností finančných služieb (77,6 %), v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti (63,2 %) a v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a dôchodkovom zabezpečení (62,1 %).

Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy živnostníčky v Bratislavskom kraji (35,1 %). Vyššie zastúpenie ako v rámci celej SR dosahujú ženy živnostníčky taktiež v Košickom kraji (31,3 %) a Banskobystrickom kraji (29,4 %).

Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateliek bola dosiahnutá v okresoch Bratislava I (18,1 %), Bratislava III (12,7 %), Bratislava II (11,7 %), Bratislava IV (11,0 %), Senec (10,6 %), Pezinok (10,5 %) a Banská Štiavnica (10,2 %).

Podľa údajov Eurostatu sa Slovensko dosiahnutým podielom žien na celkovom počte podnikateľov dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou podnikateľskou aktivitou žien.

Podľa výsledkov prieskumu GEM v roku 2015 došlo zo strany žien k nárastu vnímanie podnikania ako vhodnej kariérnej voľby, ako aj vhodných podnikateľských príležitostí. Zvýšil sa však aj vstup do podnikania žien z nutnosti. Medziročný pokles zaznamenal vstupu žien do podnikania, vnímanie vhodných podnikateľských príležitostí žien, ale aj strach zo zlyhania podnikania žien.

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

V roku 2015 bolo najviac fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 40 až 49-ročných (27,5 %). Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných (26,3 %) a následne podnikatelia vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných (23,7 %).

Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov bol v roku 2015 ovplyvnený zmenou štruktúry začínajúcich podnikateľov (nárast zastúpenia mladých a pokles starších podnikateľov), ako aj zmenou metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu. Vplyvom uvedených faktorov dochádza v roku 2015 k prerušeniu trendu klesajúceho zastúpenia podnikateľov v mladších vekových kategóriách a rastúceho zastúpenia podnikateľov vo vyšších vekových kategóriách.

Z dlhodobého hľadiska dochádza na Slovensku k nárastu zastúpenia podnikateľov vo vyšších vekových skupinách. Uvedený trend dokumentuje aj Index starnutia podnikateľov v SR.

V prípade slobodných povolání je veková štruktúra diferencovaná v závislosti od oblasti podnikania. Osoby podnikajúce v oblasti architektonických a inžinierskych činností a ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti sa vyznačujú minimálnym zastúpením kategórie menej ako 30-ročných (0,2 %, resp. 0,8 %) a výraznejším zastúpením 60 a viac ročných (35,4 %, resp. 47,2 %).

Najvyšším zastúpením FO - podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov sa vyznačuje Žilinský kraj (16,9 %), Prešovský kraj (15,3 %) a Trenčiansky kraj (13,2 %). Naopak najvyšší podiel podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je v Bratislavskom kraji (13,1 %), Košickom kraji (11,0 %) a v Banskobystrickom kraji (9,8 %).

Veková štruktúra podnikateľov na Slovensku sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ vyznačuje výraznejším zastúpením mladších vekových kategórií a naopak nízkym zastúpením vyšších vekových skupín podnikateľov.

Štruktúra mladých podnikateľov – fyzických osôb vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov

V roku 2015 došlo k prerušeniu trendu poklesu podielu mladých podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa ich podiel na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov zvýšil o 0,4 p. b. na 13,1 %.

Pre rodové zloženie mladých podnikateľov je taktiež charakteristické dominantné zastúpenie mužov. Muži tvoria viac ako tri štvrtiny (77,0 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov a ženy predstavujú 23,0 % podiel, čo je o 5,4 p. b. menej ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu.

Najvýraznejším zastúpením podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov sa vyznačujú okresy severného Slovenska, ako je Námestovo (30,0 %), Tvrdošín (22,1 %), Sabinov (21,2 %), Stará Ľubovňa (21,1 %) a Gelnica (20,9 %).

Slovensko sa podľa údajov a metodiky Eurostatu zaraďuje medzi krajiny s najvyšším zastúpením mladých podnikateľov vo veku do 29 rokov.

Štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov

V roku 2015 sa prerušil trend nárastu podielu fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov. V medziročnom porovnaní sa ich podiel znížil o 1,0 p. b. na 9,4 %.

Najvyššie zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov bolo zaznamenané v kategórii osôb podnikajúcich formou slobodných povolání (21,0 %) a u samostatne hospodáriacich roľníkoch (19,5 %).

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov bolo 67,7 % mužov a 32,3 % žien (čo je o 3,9 p. b. viac ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu).

Najvyšší podiel FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov je v okresoch v rámci hlavného mesta Bratislava (od 12,4 % v BA IV po 17,9 % v BA I), v okrese Košice III (17,7 %), Košice IV (15,5 %), Košice I (13,5 %), Banská Bystrica (12,2 %) a Piešťany (12,1 %).

Podľa metodiky a údajov Eurostatu dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov (5,3 %) v rámci krajín EÚ. Zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v rámci krajín EÚ – 28 (14,9 %) je takmer trojnásobne vyššie ako na Slovensku.

Štruktúra začínajúcich aktívnych podnikateľov – fyzických osôb, ktorí začali svoju podnikateľskú činnosť v roku 2015

V roku 2015 pokračoval trend poklesu podielu žien v rámci kategórie začínajúcich podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa znížil podiel žien v kategórii začínajúcich podnikateľov o 0,5 p. b. Podiel žien v kategórii začínajúcich podnikateľov klesá každoročne od roku 2012.

V roku 2015 bolo z celkového počtu začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov 71,9 % mužov a 28,1 % žien.

Najvyššie zastúpenie žien v rámci začínajúcich živnostníkov bolo v roku 2015 zaznamenané v Bratislavskom kraji (38,1 %). V ostatných krajoch bolo zastúpenie žien v intervale od 16,5 % v Prešovskom kraji do 30,8 % v Trnavskom kraji.

V rámci vekovej štruktúry začínajúcich podnikateľov – fyzických osôb dochádza po predchádzajúcich poklesoch (či stagnácii) k nárastu podielu mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov (o 1,0 p. b.), ako aj k nárastu zastúpenia vyšších vekových skupín podnikateľov.

Najväčšie zastúpenie začínajúce fyzické osoby – podnikatelia vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (40,1 %), následne v kategórii 30 až 39 rokov (29,2 %), v kategórii 40 až 49 rokov (17,5 %) a v kategórii 50 až 59 rokov (9,7 %). Podiel začínajúcich fyzických osôb – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov tvoril len 3,4 %.

Zoznam tabuliek

Číslo tabuľky	Názov tabuľky
Tabuľka č.1	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy
Tabuľka č.2	Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov podľa právnej formy
Tabuľka č.3	Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Tabuľka č.4	Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Tabuľka č.5	Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Tabuľka č.6	Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov podľa právnej formy
Tabuľka č.7	Odvetvová štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Tabuľka č.8	Regionálna štruktúra živnostníkov a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Tabuľka č.9	Regionálna štruktúra osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a zastúpenie žien v jednotlivých regiónoch – slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Tabuľka č.10	Rodové zloženie začínajúcich podnikateľov – fyzických osôb, ktorí začali podnikat' v priebehu roku 2015
Tabuľka č.11	Zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2015
Tabuľka č.12	Zastúpenie žien osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach – slobodné povolania spolu a začínajúce v roku 2015
Tabuľka č.13	Zastúpenie žien podľa krajov SR – živnostníci spolu a začínajúci živnostníci v roku 2015
Tabuľka č.14	Zastúpenie žien – slobodné povolania spolu a osoby začínajúce podnikat' ako slobodné povolania v roku 2015
Tabuľka č.15	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2015 podľa pohlavia – podnikatelia spolu a podnikatelia začínajúci v roku 2015

Zoznam grafov

Číslo grafu	Názov grafu
Graf č.1	Zastúpenie žien na celkovom počte podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem
Graf č.2	Index podnikateľskej aktivity žien (v rámci FO - podnikateľov)
Graf č.3	Zastúpenie žien živnostníčiek podľa odvetví v priebehu rokov 2010 až 2015
Graf č.4	Odvetvová štruktúra živnostníkov podľa pohlavia v roku 2015
Graf č.5	Zastúpenie žien podnikajúcich formou slobodných povolání podľa oblasti pôsobenia v priebehu rokov 2011 až 2015
Graf č.6	Zastúpenie žien živnostníčiek podľa krajov SR v priebehu rokov 2010 až 2015
Graf č.7	Počet fyzických osôb - podnikateľov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa pohlavia v roku 2015
Graf č.8	Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v roku 2015
Graf č.9	Vybrané postoje žien k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)
Graf č.10	Veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov podľa právnych foriem v roku 2015
Graf č.11	Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov
Graf č.12	Index starnutia podnikateľov v SR
Graf č.13	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa pohlavia v roku 2015
Graf č.14	Veková štruktúra slobodných povolání podľa oblastí podnikania v roku 2015
Graf č.15	Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2015
Graf č.16	Podiel mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte podnikateľov podľa právnych foriem
Graf č.17	Odvetvová štruktúra živnostníkov v roku 2015 (živnostníci vo veku menej ako 30 rokov)
Graf č.18	Odvetvová štruktúra slobodných povolání v roku 2015 (slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov)
Graf č.19	Regionálna štruktúra - živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.20	Zastúpenie žien v krajoch SR - živnostníci spolu a živnostníci vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.21	Regionálna štruktúra - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.22	Zastúpenie žien - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku menej ako 30 rokov
Graf č.23	Zastúpenie mladých podnikateľov vo veku do 24 rokov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2014-2015
Graf č.24	Vybrané postoje mladých obyvateľov k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)
Graf č.25	Podiel podnikateľov vo veku 60 a viac rokov na celkovom počte podnikateľov podľa právnych foriem

Graf č.26	Odvetvová štruktúra živnostníkov v roku 2015 (živnostníci vo veku 60 a viac rokov)
Graf č.27	Odvetvová štruktúra slobodných povolání v roku 2015 (slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov)
Graf č.28	Regionálna štruktúra - živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Graf č.29	Zastúpenie žien v krajocho SR - živnostníci spolu a živnostníci vo veku 60 a viac rokov
Graf č.30	Regionálna štruktúra - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Graf č.31	Zastúpenie žien v krajocho SR - slobodné povolania spolu a slobodné povolania vo veku 60 a viac rokov
Graf č.32	Zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2014-2015
Graf č.33	Vybrané postoje starších obyvateľov (60+) k podnikaniu (na základe výsledkov prieskumu GEM)
Graf č.34	Zastúpenie žien na počte FO - podnikateľov (podnikatelia spolu a začínajúci)
Graf č.35	Zastúpenie žien v krajocho SR - živnostníci spolu a začínajúci živnostníci
Graf č.36	Zastúpenie žien - slobodné povolania spolu a slobodné povolania začínajúce v roku 2015
Graf č.37	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2015
Graf č.38	Vývoj vekovej štruktúry začínajúcich podnikateľov - fyzických osôb
Graf č.39	Veková štruktúra živnostníkov v roku 2015
Graf č.40	Veková štruktúra slobodných povolání v roku 2015
Graf č.41	Veková štruktúra samostatne hospodáriacich roľníkov v roku 2015

Zoznam máp

Číslo mapy	Názov mapy
Mapa č.1	Miera podnikateľskej aktivity žien v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2015
Mapa č.2	Veková štruktúra FO – podnikateľov v krajocho SR v roku 2015
Mapa č.3	Podiel FO – podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov na celkovom počte FO – podnikateľov v okresoch SR v roku 2015
Mapa č.4	Podiel FO – podnikateľov vo veku 60 a viac rokov na celkovom počte FO – podnikateľov v okresoch SR v roku 2015